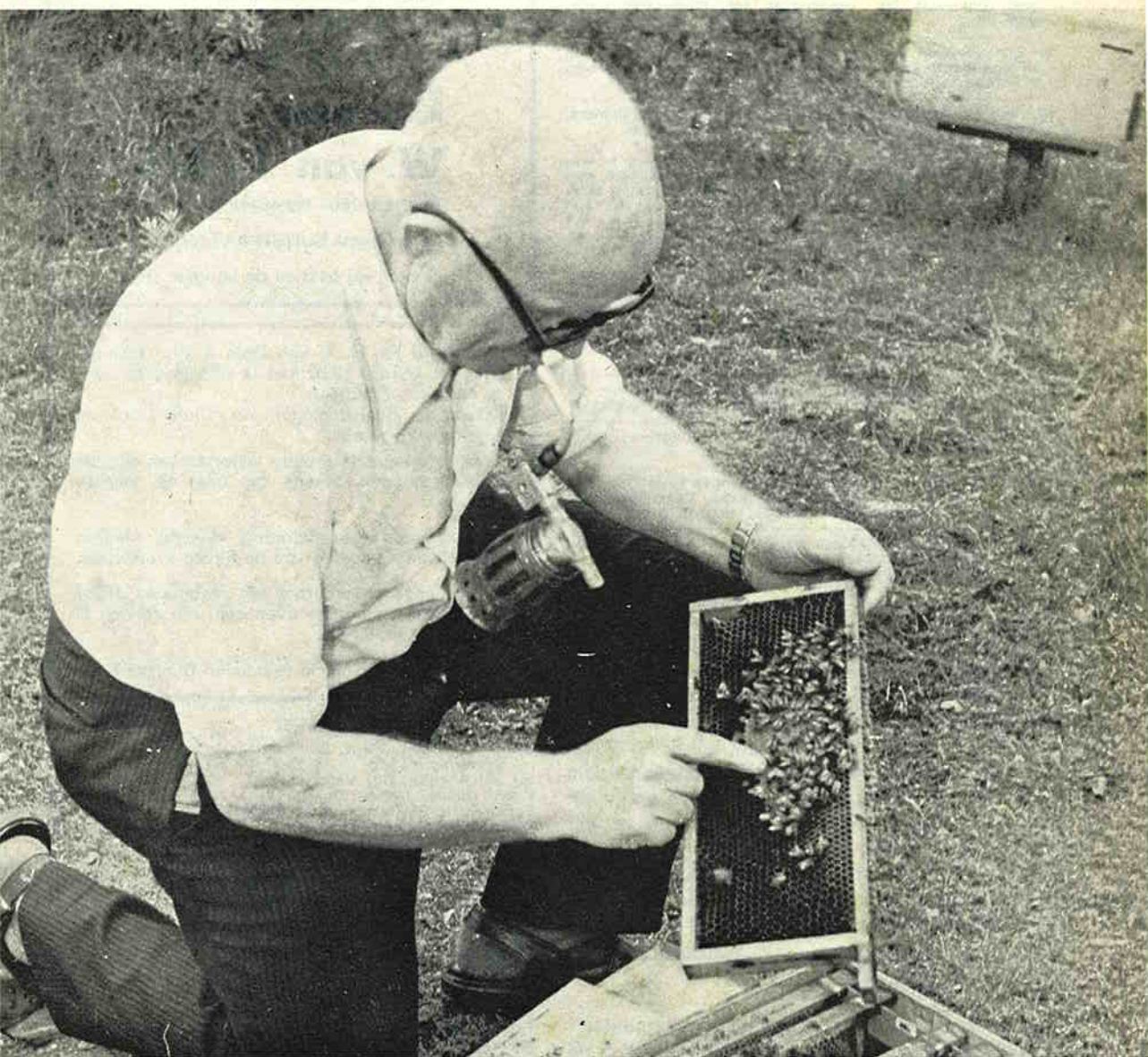

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 82 - no. 3 - maart 1980

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 6,50, elk woord meer 35 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op giro-nummer 823276 van de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 11 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

TE KOOP GEVRAAGD: **partijen Nederlandse honing**, o.a. koolzaad-, zomer- en heidehoning. Wij bieden hoge prijzen. **HET BIJENHUIS te WAGENINGEN**, tel. 08370 - 12863.

TE KOOP: **gebruikte Simplexkasten en gebruikte korven**. Tevens kopen wij alle soorten **Ned. bijenhoning**. C. van Holland, Dijkstraat 118, Veenendaal, tel. 08385-13795 b.g.g. 08385-10202.

IN- EN VERKOOP van **bijenvolken, kasten en korven, honing en lege kasten en korven**. J. C. Basten, Burg. Bouwenseweg 3, Horsens (Gld.), tel. 08874-1791.

WIJ KOPEN: **Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij** **ARKADIA, Lochem**. Telefoon 05730 - 2884.

TE KOOP: **nieuwe en gebruikte 3-raamshoningslingers nog voor de oude prijs**. H. de Vries, Huize St. Gertrudis, Workum, tel. 05101-1252. Belien van 13.30 - 14.30 uur en van 18.30 - 20.00 uur.

TE KOOP: **Imkersartikelen, kunstraat etc.** maar ook roggestro. Jannetje de Jong, Rotterdam, tel. 010-224871.

Kaarsentrekkerij-Imkerij „DE RIT“ Zoelen (Betuwe) tel. 03448-1653. Groot- en detailhandel van: Kunstraat, bijenwas, bijenkorven, bijenwaskaarsen (gerold en gedompeld), honing, honingzeep, mede, honingcrème, pit, kandelaars enz. Iedere dag geopend.

TE KOOP: **mooie tienraamsbijenkasten**. J. de Jonge, van der Duyn-van Maasdamstraat 15, Hoozevee, tel. 05280-63637.

AANGEBODEN: **bevolkte bijenkasten**. B. C. Jongejans, Burg. Prinslaan 45, Ede, tel. 08380-11303.

BOD GEVRAAGD: op 33 **complete jaargangen** Groentjes 1947-1979 (zeldzame aanbieding). Atze Dijkstra, Kampingerhof 6, 8431 AS Oosterwolde, tel. 05160-2439, 18.00-19.00 uur.

GROENTJES TE KOOP, **losse nummers en jaargangen**, ook ruilen tegen bijenboeken of gereedschap. Atze Dijkstra, Kampingerhof 6, 8431 AS Oosterwolde, tel. 05160-2439, 18.00-19.00 uur.

GEVRAAGD: **Groentjes** van vóór 1947; 1971 no. 3-12; 1970 no. 7-8; 1969; 1968; 1960; 1958. Ook heb ik nog dubbele. B. J. Trip, Verl. Binnenweg 9, Zeijerveld, tel. 05929-453.

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT

Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Grintweg 273, 6704 AP Wageningen, tel. 8370-12863. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van de inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken **vóór de 10e van elke maand** aan het Bijenhuis, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 82 32 76.

BIJ DE VOORPLAAT

De heer Geskes houdt zijn „pensiongasten“ nauwlettend in het oog. Hoe? Dat leest u op pag. 59 e.v.

Foto: Leeuwarder Courant

TE KOOP: 14 gezonde **bijenvolken in korven**, ook per stuk. F. Bouwman, Zandsestraat 2a, Bommel, tel. 08811-3365.

LEEST „**BIJENNIEUWS**“, orgaan der afdeling BUNNIK-HOUTEN e.o. en U blijft op de hoogte van al het bijennieuws uit de prov. Utrecht en ver daarbuiten. Verschijnt 6 x per jaar, abonnementsprijs f 6. Over te maken op postgiro 193060 va deze afdeling, Achterdijk 22, Bunnik.

TE HUUR GEVRAAGD: vrijstaande **woonruimte met grond** voor imkerij. Max. huur f 250 per maand, tel. 04180-4066.

TE KOOP wegens inkrimping: 10 **bijenvolken** (simplex) en 2 **korfvolken**. Hub. Meex, Mgr. Brulsstraat 11, 6363 AW Hulsberg, tel. 04405-1384.

In de provincie **GRONINGEN** is nu ook een **DEPOT**: Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8, Schildwolde, tel. 05982-1455, helpen u graag aan uw imkersartikelen in de hiervoor bedoelde ontmoetingsruimte. Geopend dagelijks, maar niet op vrijdag vanaf 12 u. 's middags.

H.H. IMKERS

Zendt vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS . . .

rechtstreeks of in verenigingsverband naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

• U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn., Jubbega (Fr.), tel. 05165 - 13 82 kan U alles leveren voor de Moderne Bijenteelt.

Kunstraat, Bijenwoningen en Onderdelen uit eigen werkplaatsen.

Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen.

Tevens voor wederverkoop diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

INHOUD VAN DIT NUMMER

Symp. Kon.Teelt 1979-II: Bevruchtungsstation	59
Schiermonnikoog	62
Inf. en Agenda Alg. Verg.	62
Versl. Comm. Nazien Boeken	62
Persbericht: Ziektebestrijding Bijenteelt	62
Open Dag Ambrosiushoeve	62
Reizen naar Flevopolder 1980	63
Onze Collectieve Bijenverzekering	63
Aanpassing Bestuivingsregeling 1980	63
Nat. Imkersdag en Honingkeuring 1980	64
Jaarverslag Schiermonnikoog 1979	64
Onderwijs, voorlichting en demonstratie	65
Reizen met bijenvolken in 1980	66
De Varroa-mijtziekte	67
Stuifmeelanalyse van Ned.honing-I	68
Adansonii in Europa	69
Geknipt voor U	70
Reizen naar koolzaad Lauwersmeerpolder	71
Een blik over de Oostgrens	72
Imkers zijn ook mensen	73
Boekbespr.: Bretschko, Der Magazinimker	74
Uit krant en tijdschrift	74
Anno	75
Afdelingsnieuws	77

pag.

SYMPOSIUM KONINGINNETEELT 1979-II

HET BEVRUCHTINGSSTATION OP SCHIERMONNIKOOG

Ik heb genoten van hetgeen prof. De Wilde vertelde. Ik ga in dezelfde richting en op een bepaald moment afwijken door te stellen: „Wij hebben ons Nederlandse bijenras verknoeid”.

Er zijn imkers die zeggen dat ze het oude ras nog hebben, maar dat kunnen we natuurlijk zo op het oog niet beoordelen. We hebben het verknoeid, doordat het een imker altijd aanspreekt, wanneer er een bij wordt gevonden die een betere honingopbrengst of andere goede eigenschappen heeft. Daardoor zijn in het verleden, ondanks het verbod bijen in te voeren, de Krainer, de Buckfast, de Kaukasiër en de Italiaanse bij geïmporteerd. Het resultaat was dat we een mengsel hebben gekregen en, vooral door de Italiaanse bij, met erg nadelige eigenschappen

De angst van de mensen voor de bijen is buitengewoon groot. Als zelfs de imker zijn gehele lichaam gaat beschermen tegen zulke bijen (met kap of sluier en handschoenen) wat moet een niet-imker daar dan wel van denken!! Er zijn imkers in dichtbevolkte streken die hun bijen niet meer bij huis kunnen houden en ze naar een andere plaats moeten brengen. Minder steeklustige bijen kunnen hier de oplossing brengen.

Nu heeft de Carnica de eigenschap dat ze erg zachtvaardig is. Zo zachtvaardig dat zelfs bij het honing afnemen wolven bijen om de imker heen vliegen, zonder dat hij er een steek bij oploopt.

Op Schiermonnikoog keuren we de bijen daarom regelmatig op zachtvaardigheid en als er een volk bij is dat niet aan die eigenschap voldoet wordt de koningin vervangen door een andere.

In de tweede plaats heeft de Carnica de eigenschap, dat, als ze bij het openen van de kast een beetje rook onder de dekplank krijgt, ze daarna rustig op de raat blijft zitten. Tevens worden de oortjes van de ramen niet bezet, wat bij andere rassen soms erg hinderlijk kan zijn.

Verder is het ras zwermtraag; soms zitten een oude en een jonge koningin wel eens korte tijd samen in het volk. De Carnica-bij heeft een lan-

Theorie

Foto: P. A. M. van Dongen

gere tong dan de Nederlandse bij: ongeveer $\frac{3}{4}$ mm. Dit is vooral van belang bij de klaver. De Carnica is sterker behaard. Vooral de 3 brede viltbanden op het achterlijf zijn kenmerkend voor het ras. Verder heeft men uit proeven afgeleid dat de Carnica minder vatbaar zou zijn voor de mijtziekte. Men schrijft dat toe aan een dichtere beharing van de stigmata, de toegangen tot de tracheeën.

De haaldrift bij de Carnica is groter dan bij de Nederlandse bij. De Carnica vliegt vroeger uit en komt later thuis. Dit staat in verband met de hoeveelheid suiker in de nectar die de bloem produceert en die toeneemt naarmate de dag vordert. De Carnica begint n.l. al te halen als het suikergehalte 16% is en de Nederlandse bij pas bij 25%, dus later op de dag. Het gevolg hiervan is dat de Carnica sneller gaat roven en dat zij het broednest wel eens wat verwaarloost bij sterke dracht.

Ook wordt gezegd dat de Carnica langer leeft dan de inheemse bij. De ontwikkeling van het broednest is in maart al beduidend verder. Het heet dat het broeden daardoor in het najaar eerder wordt stopgezet. Van dit laatste is op Schier niets gebleken. Immers, daar is de enige goede dracht die van de braam, waarvan we de grote opbrengst aan honing juist in augustus krijgen. We zouden nog liever een week wach-

Is uw contributie reeds betaald?

ten met slingeren, maar moeten de hele maand september gebruiken voor het wintervoeren. Als we dan na het slingeren het broednest in elkaar zetten blijkt meestal dat één broedbak daarvoor niet voldoende is.

De meeste eigenschappen kunnen we op het oog controleren. Alleen de cubitaal-index wordt gemeten met behulp van een dia-projector. Deze moet meer dan 2 zijn en het gemiddelde bij een volk tussen 2,4 en 3,0.

Sinds vorig jaar zijn er 20 nieuwe kasten (spaar-kasten) op het Bevruchtingsstation. De honingkamers zijn afgeschaft, want voor het vullen van de kleine kastjes hebben we slechts broedkamerramen nodig. Bij goed weer en goede dracht (de braam in augustus) staat een groot gedeelte van de kasten op 3 of 4 broedbakken.

Enige jaren geleden hadden we twee kasten, die beide uit 3 broedkamers + 3 honingkamers bestonden. Samen leverden deze twee volken (alleen dus van de braam) 110 pond slingerhoning en 14 honingkamerramen met raathoning.

De aanvoer van volkjes wisselde steeds, maar nog nooit is het aantal zo groot geweest als in 1979 met een totaal van 738. Op een bepaald moment stonden er meer dan 500 volkjes op het terrein. In de tweede helft van mei was het procent geslaagde bevruchtingen 55 en in de volgende halve maanden resp. 78-69-61-60. Het beste resultaat was dus van de volkjes, die in de eerste helft van juni werden ingezonden. Een gevolg van weersomstandigheden of kwaliteit?

Hebben de imkers die hun resultaat niet meedeelden slechte bevruchtingen gehad? Als dat zo is, dan moet men bedenken dat zoiets de percentages sterk kan beïnvloeden.

Er zijn nog steeds imkers, die zich op hun een-tje met Carnica's bezig houden. Daar is natuurlijk geen bezwaar tegen, maar het blijkt dat het veel prettiger en veel beter is om in groepen te werken. Er zijn momenteel al heel wat van zulke

centra, o.a. in Twente o.l.v. de heer Van Daalen, Noord-Limburg o.l.v. de heer Bijnen, de afdelingen Leiden, Heiloo, Ommen, Soest, Deurne e.a.

Het halen en/of brengen van de kastjes wordt ook nog al eens gecombineerd met een excursie naar het Bevruchtingsstation.

Het vullen van de kastjes

Er zijn imkers die er te weinig bijen indoen. Men moet er natuurlijk rekening mee houden, dat van de oude bijen er een aantal dood gaat. Zelf vul ik mijn kastjes met een raam broed met de bijen die er op zitten, ik schud er een raam bijen bij, een raam voer en een leeg raam. Dat is dus de extra ruimte die ze hebben. Ik doe er broed bij, omdat de vliegbijs voor een groot deel terugvliegen. Daardoor gaat de koningin later leggen.

Wil men zijn koningin dus zo spoedig mogelijk aan de leg hebben, dan geve men geen broed mee. Ook zijn er imkers die hun kastjes veel te vol opsturen, en bovendien in plaats van een koningin er een dop of zelfs 2 doppen bijdoen.

Met één dop is het riskant, want we weten niet wat er inzit. In 1979 was er een imker, die bij het doppenbreken slechts één koningin kreeg, de overige 7 waren leeg. Met 2 doppen in het bevruchtungskastje wordt het risico in deze zin wel minder, maar wanneer het dan tevens te vol is wat bijen en broed betreft (en het zijn toeval- lig 2 goede doppen), dan vraagt men om een zwerm, hoewel een drieramer normaal niet gaat zwermen, ook niet als er meerdere doppen in- zitten.

Dan moet me het volgende nog even van het hart. U zult zich verbazen, maar ik heb in mijn koffer altijd een sluier en handschoenen bij me, hoewel ik de laatste nooit en de eerste een enkele keer gebruik. U zult zeggen: Wat doet een Carnica-man met dat materiaal? Het is soms echter nodig. Niet bij de behandeling van de eigen volken en de zelfge vulde drieramers, maar soms wel bij de volkjes die zijn ingezonden. Dat gaat zo: Een imker heeft b.v. behalve zijn Carnica-volken nog een echte Italiaanse kruising. Niet te geniëten. Hij moet volkjes opsturen met onbevuchte C-koninginnen. Iedere koningin wil hij een raam broed en bijen mee- geven. Hij krijgt een idee: Als hij dat volk gaat opdelen op b.v. 8 kastjes, is hij daar meteen, af en zijn C-volken zijn voor een aderslating ge- spaard gebleven. Die kastjes met geelgeringde bijen, die van zichzelf toch al niet mak zijn, wor- den tijdens het transport (auto, boot, vracht- auto, kruiwagen) door elkaar „gehossebost”. Nu worden ze op het terrein geplaatst. Ze moe- ten geopend worden en de roostertjes gecon- troleerd, met het gezicht ervoor. U weet wat

Praktijk

er dan gebeurt. Bij zulke volkjes haal ik soms de sluier uit mijn koffer, nadat ik natuurlijk al enige steken heb geïncasseerd. Niet om de steken zelf, want daar kan ik voldoende tegen, maar rustig werken is dan zonder bescherming van het gezicht niet mogelijk. Zitten er C-bijen in zo'n kastje dan gebeurt er niets.

Het raszuiver houden van de volken op Schier is dus een belangrijk gedeelte van het werk, want alleen dan kunnen we zeker zijn dat de bijen aan de eisen die we er aan stellen voldoen. We kunnen dan rekenen op een prettige, rustige bij, die we zonder kap kunnen behandelen (vooral van belang op warme dagen, want het kan dan warm zijn onder die kap), waarmee iedereen zonder moeilijkheden kan omgaan en die ook qua opbrengst tot volle tevredenheid stemt.

R. H. Geskes

INZENDEN VAN KOPIJ

U bespaart de redactie veel werk door de kopij te typen op A4-formaat, met 1½ regel afstand en ruime marge.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF” sinds 1897. Ruime sortering IMKERSARTIKELLEN en SPECIALITEITEN waaronder een KEURKOLLEKTIE-HONINGSLINGERS.

Ook in HONING zijn wij ruim gesorteerd n.l. ACACIAHONING f 6,50 p. kg, ZOMERHONING f 5,15 p. kg, HEIDEHONING f 12,— p. kg, BOEKWEITHONING f 4,85 p. kg, ROTAN-VLECHTBAND vanaf f 8,— per bos enz. enz.

Ons magazijn is open van 's morgens 8 tot 's avonds 9 uur van MAANDAG TOT EN MET ZATERDAG (DONDERDAG GESLOTEN). HOEVELAKENSEWEG 144, 3784 WK TERSCHUUR (BIJ AMERSFOORT). Tel. 03426-1978, Postrekening nr. 2622.

VERVOERSBESCHIKKING SCHIERMONNIKOOG

Om verdere verspreiding van de mijtziekte te voorkomen zullen op Schiermonnikoog alleen volkjes worden toegelaten als ze zijn voorzien van een gezondheids-certificaat. Controle vindt plaats door de A.I.D. bij de laadplaats voor de oversteek.

Het gezondheidscertificaat dient 6 weken tevoren schriftelijk te worden aangevraagd bij de Rijksbijenteeltconsulent te Hilvarenbeek, Tilburgseweg 32.

IMNA STUDIEREIZEN VOOR IMKERS 1980

Voor 1980 kan IMNA een grotere keuze van studiereizen voorstellen. De imkersverenigingen van Israël, Mexico, Frankrijk, Thailand, Brazilië en Ruanda nodigen de Benelux-imkers uit tot een bezoek aan hun land en imkerij.

Pasen 1980: ISRAËL, van 29 maart tot 12 april.

Vijfde maal op studiereis naar het Heilige Land. Uit ondervinding weten wij dat een Israëlreis tijdens het Paasverlof moet gebeuren, tijdens de Israëlische lente. De kennis van het Heilige Land, zijn bewoners, zijn geschiedenis en zijn bijenteelt laat ons telkens toe om van deze reis een prachtreis te maken.

Zomer 1980: MEXICO, van 3 juli tot 17 juli.

Tweede maal naar Mexico en zijn Pre-Columbiaanse culturen. Tijdens het Apimondiacongres te Athene kregen wij de verzekerde medewerking van de Mexicaanse delegatie. Naast de Maya- en Aztekenculturen bezoeken wij ook de imkerijen rond Acapulco. Vertrek vanaf Amsterdam.

Zomer 1980: PROVENCE in Zuid-Frankrijk per autocar, van 20 tot 31 juli.

Op bezoek bij de lavendelimkers in de Alpen. Reisweg gaat verder langs de Azurenkust, de Camargue, Centraal Massief en Parijs.

Zomer 1980: THAILAND, van 3 augustus tot 19 augustus.

Propagandareis op gunstige voorwaarden. Rondrit door het ganse land. Bezoek aan proefstation met de reuzenbijen Apis Dorsata. Bangkok, de drijvende markt, de Buddhatempels. Nachtelijke safari.

Zomer 1980: BRAZILIË, van 16 augustus tot 31 augustus.

Brasilia, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Matto Grosso. Per autocar en per vliegtuig. Bijenteelt in Zuid-Brazilië. Bijeenkomst met vooraanstaanden in de bijenteelt op het proefstation te Sao Paulo.

Einde jaar 1980: Kerstmis - Nieuwjaar: RUANDA.

Bezoek aan de Missieposten en de coöperatieve bijenteelt. Safari in het Kagerapark en tocht naar de vulkanen.

Reisprogramma's, brochures, inschrijvingen:

Van Meel C. Hollandsvin 10, 3120 Tremelo (België), tel. 016/567864.

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

ALGEMENE VERGADERING

De Algemene Vergadering zal dit jaar plaatshebben op zaterdag 29 maart in het Internationaal Agrarisch Centrum (I.A.C.) aan de Lawickse Allée 11 te Wageningen, aanvang 10.00 uur. Zij die met eigen vervoer komen worden dringend verzocht hun auto uitsluitend op de daartoe met borden aangegeven plaatsen te parkeren en dus niet vóór het I.A.C.-gebouw. Treinreizigers dienen vanaf station Ede-Wageningen bus no. 83 te nemen, waarvan het eindpunt bij het I.A.C.-gebouw is. Afgevaardigden die vragen willen stellen over het financieel verslag worden dringend verzocht deze te voren op te zenden aan belastingadviesbureau B, van der Velden, Verlaat 11, 3901 RD Veenendaal. Deze vragen zullen schriftelijk worden beantwoord. Mondeling gestelde vragen tijdens de A.V. over de financiële stukken kunnen in principe niet worden beantwoord. Het Bijenhuis zal zaterdag 29 maart de gehele dag geopend zijn. In de pauze van de vergadering staat voor de bezoekers van de Algemene Vergadering in het Bijenhuis een kop koffie en een broodje klaar. Ook bestaat in het I.A.C.-gebouw de mogelijkheid te lunchen. De kosten hiervan liggen tussen de f 6 en f 7. Wilt U z.s.m. opgeven of U hiervan gebruik denkt te maken? Indien U bestellingen hebt, wilt U deze dan eveneens opgeven?

AGENDA

1. Opening door de Algemeen Voorzitter.
2. Notulen van de vorige Algemene Vergadering (Groentje, mei 1979, p. 109 e.v.).
3. Mededelingen en ingekomen stukken.
4. Jaarstukken 1979 (zie Groentje jan. en febr. 1980).
5. Verslag Commissie Nazien Boeken.
Aanwijzen Commissie Nazien Boeken 1981, voorgesteld worden: afd. Eerbeek, afd. Eck en Wiel e.o. en afd. Ede als reserve.
6. Beleid Hoofdbestuur.
7. Vaststelling begroting 1981 en vaststelling quotum 1981.
Het H.B. stelt voor het quotum te verhogen met f 1,50; dit bedrag is afgeleid uit de begroting en het op de balansdatum bekende aantal leden van de Vereniging.
8. Overzicht betreffende de stand van zaken rond ons nieuwe H.R. door de commissie ad-hoc ter herziening van het H.R. (zie Groentje febr. 1980).
9. Vaststelling plaats volgende Algemene Vergadering.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

Na de officiële sluiting zal de nieuwe actuele film over de VARROA worden vertoond.

VERSLAG COMMISSIE NAZIEN BOEKEN

Ondergetekenden hebben als kascommissie op 13 februari 1980 op het BIJENHUIS te Wageningen in tegenwoordigheid van de bedrijfsleider, de heer Krabbenborg, en de accountant, de heer Van der Velden, enkele bescheiden, behorende tot de boekhouding van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland, gecontroleerd en globaal kennis genomen van de ontvangsten en uitgaven over het afgelopen boekjaar.

Volledige opening van zaken werd gegeven en op de betreffende vragen werd tot ruime tevredenheid antwoord gegeven. De wijze van boekhouding en de betrouwbaarheid der gegevens en jaarstukken komen de commissieleden als juist voor, zodat de jaarstukken huns inziens een goed beeld geven.

Wel wil de commissie een paar kanttekeningen maken:

1. De verzekerde bedragen in de brandverzekeringspolis genoemd, zijn vooral wat de goederen betreft, veel te laag.
2. De goederenvoorraad is, gelet op de jaaromzet, aanzienlijk.
3. De afdeling HANDEL moet o.i. bij de financiering belast worden met de werkelijke rentevoet.

De commissie is van oordeel, dat de medewerkers veel werk hebben moeten verzetten om tot een gunstig resultaat te komen en ook de verwerking van de administratieve gegevens is mede door de accountant nauwgezet uitgevoerd. Resumerende stelt de commissie aan de jaarvergadering voor om het jaarverslag zonder voorbehoud goed te keuren.

w.g. W. Hendriks, afd. Driebergen, en J. P. Berghuis, afd. Eerbeek.

PERSBERICHT: IMKERIJ PAKT ZIEKTEN IN BIJENTEELT FORS AAN

Ziektebestrijding in de bijenteelt

Wageningen. — De internationaal zo gevreesde Varroa- en de weer opkomende Acarapis Woodii, beide besmettelijke bijenziekten, vormden voor de Nederlandse imkerij de aanleiding een landelijke ziektebestrijdingsorganisatie in het leven te roepen.

Onder auspiciën van de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap (commissie ziektebestrijding) kwamen op 9 februari j.l. in de Landbouwhogeschool te Wageningen een 100-tal deskundigen uit de bijenwereld bijeen.

De Rijksbijenteeltconsulent met zijn staf medewerkers, ondersteund door deskundigen van de Landbouwhogeschool verzorgden er de instructie, die betrekking had op voorlichting, herkenning, preventieve maatregelen en de bestrijding van ziekten. Een 25-tal ziektebestrijdingsteams zal in de toekomst gaan functioneren als steunpunten in het veld, een en ander onder de technische leiding van de Rijksbijenteeltconsulent.

De Nederlandse imkerij, die zich veel kosten en moeite getroost deze organisatie van de grond te krijgen, heeft bij de Minister van Landbouw een verzoek ter ondersteuning ingediend. De grootste gevaren van deze ziekten zijn gelegen in de reisverboden, die onmiddellijk uit een eventuele ziektehaard kunnen voortvloeien; hierdoor zou de bestuiving van fruit, augurken, aardbeien, zaadteelt e.d. ernstig in gevaar kunnen komen.

Ten gerieve van de honingconsumenten zij vermeld, dat deze en andere bijenziekten op de kwaliteit van de honing geen enkele invloed hebben; overigens worden besmette bijenvolken zonder meer afgemaakt.

De instructiedag, die een optimale belangstelling ondevond, werd georganiseerd door de Nederlandse Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt, die haar hoofdkwartier heeft in Wageningen.

HET REIZEN NAAR DE FLEVOPOLDER IN 1980

Via de heer W. v. 't Land ontvingen wij bericht dat in 1980 dezelfde regels voor plaatsing van bijenvolken zullen gelden als in 1979. Zie Groentje, maart 1979, pag. 61. Met nadruk wordt erop gewezen dat de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders dit jaar de regels nauwlettend zal controleren. Hierbij zal ook de medewerking van het Consulentenschap voor de Bijenteelt en de Algemene Inspectiedienst worden ingeroepen. Voor plaatsing in de Flevopolders schriftelijk aanvragen bij de heer W. v. 't Land, Oude Bouwheerstraat 7, 3772 AL Barneveld, tel. 03420-2607 (tussen 17 en 18

uur), niet op zondag. Opgave is ook mogelijk bij de heer G. W. Veringa, Walvisstraat 4, Dronten, tel. 03410-3825 (tussen 18 en 19 uur). Voor het koolzaad uiterlijk voor 15 april, en voor de andere drachten uiterlijk voor 15 mei. De vergunningskosten zijn dit jaar f 2 per volk per gewas, incl. b.t.w., en f 1 per vergunning voor administratiekosten. Ook dit jaar zullen de volken zoveel mogelijk per provincie of gewest geplaatst worden. Dit is noodzakelijk om een zo goed mogelijke ziektepreventie en controle te kunnen uitvoeren en zonodig vlot te kunnen bemonsteren. Ook kan dan de reisafstand zoveel mogelijk beperkt worden en kan plaatsing van illegale volken worden onderkend. Nauwlettend zal er ook op worden toegezien, dat alle bijenvolken voorzien zijn van een kaartje met daarop in onuitwisbaar schrift naam, adres en telefoonnummer van de eigenaar. Zowel bij illegale plaatsing of zonder kaartje zullen de volken op kosten van de eigenaar worden verwijderd. Imkers die uit gebieden komen waarvoor de Vervoersbeschikking 1972 van toepassing is zullen hun vervoerbewijs tijdig moeten kunnen overleggen.

OPEN DAG AMBROSIUSHOEVE

Op vrijdag 16 mei a.s. zal weer, evenals enkele jaren geleden, in samenwerking met de Vrienden van Ambrosiushoeve een open dag georganiseerd worden. Deze open dag is bedoeld voor individuele bezoekers, dus niet in verenigingsverband. Naast rondleidingen zullen ook enkele demonstraties verzorgd worden.

Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”

(Consulentschap voor de Bijenteelt, Hilvarenbeek)

ONZE COLLECTIEVE BIJENVERZEKERING IN 1980

Ook in 1980 zijn de bijenvolken van onze leden, met alle toebehoren, weer verzekerd. Niettegenstaande de premieverhoging van dit jaar heeft het Hoofdbestuur toch gemeend deze verzekering te moeten continueren, daar de leden zich individueel nergens anders voor een dergelijke premie op een goedkopere wijze kunnen verzekeren.

Stormschade is in de verzekering opgenomen met een eigen risico van f 250,—. Met nadruk wordt erop gewezen dat baldadigheid niet onder onze verzekering valt. Voorwaarden om bij eventuele schade voor een uitkering in aanmerking te komen is dat men lid is van onze Vereniging en dat de contributie tijdig is voldaan aan het Bijenhuis te Wageningen.

Wat is er nu verzekerd?

Brandschade, stormschade, transportschade en diefstal van bijenkasten, bijenkorven met inhoud, gereedschappen, onderdelen en verdere imkersbenodigdheden, alsmede honing, was en suikervoorraden, tijdens verblijf en tijdens vervoer van, naar en in, onverschillig waar in Nederland en België, tot een maximum van f 5000,— per lid en per gelegenheid.

De maximum uit te keren bedragen zijn als volgt:

	okt. tot april	1 mei tot 30 sept.
Dubbw. Simplexkast	f 100,—	f 125,—
Spaarkast	f 100,—	f 125,—
12-raamskast	f 100,—	f 125,—
Zesraamskastie	f 50,—	f 50,—
Gewone ronde korf	f 25,—	f 40,—
Gravenh. Boogkorf	f 40,—	f 60,—

Voor onderdelen, gereedschappen etc. geldt als maximum 50% van de geldende prijslijst der Vereniging; chades beneden f 50,— worden niet uitbetaald.

Deze verzekering dekt mede schade aan omringende eigendommen van de leden ten behoeve van het bijenvoeden, voorzover niet voldoende elders verzekerd, met een maximum van f 2500,—. De eerste f 250,— aan schade blijven hierbij echter voor eigen rekening. Bij stormschade is dit eveneens het geval, hierbij zijn de eerste f 250,— schade ook voor eigen rekening.

Toegebrachte geschatte schade tot hoogstens f 250,— worden door het Bijenhuis afgewerkt, andere gevallen door de verzekering zelf.

W.A. schade

Onze leden zijn ook verzekerd tegen wettelijke aansprakelijkheid voor wat betreft hun bijenvolken. Het maximumbedrag hierbij is f 250.000,—.

Hoe te handelen bij schade

Bij constateren van schade hiervan direct melding maken bij de plaatselijke politie. Vervolgens het Bijenhuis schriftelijk of telefonisch in kennis stellen van het gebeurde en verzoeken om toezending van schade-aangifteformulieren. Deze na ontvangst direct invullen, mede laten ondertekenen door uw afdelingsbestuur en dan 2 stuks retour zenden aan het Bijenhuis en één formulier zelf bewaren. Stonden uw volken op een drachtgebied, dan van de eigenaar, pachter, instelling of wie dan ook een schriftelijke verklaring meezenden, dat u toestemming had de volken daar te hebben staan. De formulieren dus zo volledig mogelijk invullen en z.s.m. inzenden. Formulieren die wij ontvangen, meer dan één maand na de datum waarop de schade plaats vond, kunnen wij niet meer in behandeling nemen.

Bij-verzekeren

Elk lid is dus verzekerd voor een bedrag van f 5000,— plus f 2500,— = f 7500,—, met daarbij nog zijn WA-verzekering voor bijenvolken.

Leden die aan bijenvolken etc. een hoger bedrag hebben dan de bovengenoemde f 7500,— samen, kunnen die bijverzekeren op basis van een premie van f 4,50 per f 1000,— per jaar.

Diegenen die hiervan gebruik wensen te maken dienen dit zo snel mogelijk door te geven aan het Bijenhuis, met vermelding van het bedrag en verdere gegevens, zoals het aantal volken.

Afdelingen, die hun afdelingsstal wensen te verzekeren op bovenstaande voorwaarden dienen dit op te geven aan het Secretariaat.

De bij-verzekeringspremie dient dan gelijktijdig voldaan te worden op postgiro 823276 van het Bijenhuis te Wageningen. Mochten er na het bovenstaande nog vragen overblijven richt deze dan aan het Bijenhuis te Wageningen, waarna wij u gaarne nader informeren.

AANPASSING BESTUIVINGSREGELING 1980

De contactcommissie Tuinbouw-Bijenteelt van het Landbouwschap heeft op 4 februari j.l. de Bestuivingsregeling 1980 onder de loupe genomen en weer ter advisering voorgelegd aan de afdeling Bijenteelt van dit schap. In grote lijnen is de regeling gelijk gebleven aan vorig jaar, slechts op enkele onderdelen zijn aanpassingen aangebracht. Wat de vergoeding betreft is deze voor het fruit in de open grond verhoogd van f 27,50 tot f 30,— per kast en voor een korfvolk van f 20,— naar f 22,50 plus reiskosten. Bij plaatsing onder staand glas (aardbeien, meloenen, perziken, bessen e.d. per periode van 3 weken tot 1 mei 1980 een verhoging van f 55,— naar f 60,— inclusief vrachtkosten. Na 1 mei 1980 blijft de prijs f 50,—. Voor augurken onder staand glas geplaatst IN de kas, uitgaande van een 20 raams-volk per seizoen van 1 mei tot 30 september f 200,— per volk. Voor plaatsing BUITEN, maar te vliegen onder staand glas, in de periode van 1 mei tot 30 september f 100,— per volk. Dit laatste is een aanpassing voor de regeling bij augurken.

Verder wordt de imkers er nogmaals op gewezen alleen volken te verhuren die aan de condities voldoen, terwijl er tevens op gewezen wordt bij het reizen te zorgen voor een goede ventilatie, ook al is de temperatuur niet hoog te noemen. Gebleken is dat bij onvoldoende ventilatie er toch na aankomst op de plek van bestemming een aantal dode bijen zijn. Afdelingen en/

of imkers die volken voor bestuiving willen inzetten kunnen dit opgeven bij het Bijenhuis te Wageningen of bij de afdeling Bunnik-Houten e.o., Achterdijk 22, Bunnik, tel. 03405-1305, waar ook alle verdere informatie verkrijgbaar is.

De bestuivingsregeling 1980 zelf en de benodigde contractformulieren zijn gratis verkrijgbaar bij bovenvermelde adressen en worden op verzoek GRATIS toegezonden. C.P.

JAARVERSLAG SCHIERMONNIKOOG 1979

Leek het er in 1978 op dat de explosie van 1977 zich niet zou voortzetten (een teruggang van 577 naar 477 ingezonden volkjes), 1979 heeft iedere gedachte daaraan weggevaagd. De explosie heeft zich voortgezet!! Er werden 738 volkjes ingezonden.

Jammer, dat de eigenaars van 187 volkjes het bevruchttingsresultaat verzuimd hebben mee te delen. Wat zou de reden daarvan zijn? Ieder jaar zet ik het in het verslag. Ik hoop niet dat het komt doordat velen van hen misschien zulke resultaten hebben bereikt dat ze het niet durven te vermelden, want dan zou het overzichtje dat hieronder staat nog meer in waarde verminderen. Afgezien van dit verzuim waren de bevruchttingsresultaten goed te noemen. Het lijstje ziet er deze keer als volgt uit:

	Ingezonden	Resultaat vermeld	Geslaagd	In %
2e helft mei	46	38	21	55
1e „ juni	94	78	61	78
2e „ „	480	356	247	69
1e „ juli	76	44	27	61
2e „ „	42	35	21	60

Totaal 738 551 377 68
10 inzenders hadden een resultaat van 100%.

Het voorjaar begon slecht. Het koude en natte weer was oorzaak van een te late ontwikkeling van de volken. Het gevolg daarvan was dat met zekerheid kon worden verwacht, dat er bij de opening van het seizoen niet voldoende geslachtsrijpe darren aanwezig zouden zijn. Een noodkreet kon niet meer op tijd uitgezonden worden. Enkele inzenders, die ieder jaar vroeg waren, werden telefonisch op de hoogte gesteld. De eigenaars van een 40-tal volkjes deelden mee, dat zij de teelt al hadden ingezet en normaal hun materiaal zouden openden. Het resultaat (10 van de 14 goed) viel mee. Een andere groep die ook te vroeg was had 11 van de 24. Minder goed. Het beste resultaat had de eerste helft van juni met 78%. Het gemiddelde werd daardoor toch nog bijna 70%.

In de tweede helft van juni kwam de grote stroom, 480 volkjes, dat is evenveel als in het hele seizoen 1978. Met dank denk ik terug aan de personen van enkele excursies die me geholpen hebben die grote hoeveelheid kastjes te verwerken. Het aantal excursies bedroeg dit jaar 14. Men was vol lof over de nieuwe kasten. Niettegenstaande het slechte voorjaar hebben de volken zich later zo goed ontwikkeld, dat er 6 kasten bij waren die 4 broedbakken hadden. Bij het slingeren konden de bovenste bakken er alleen met een trap worden afgehaald.

Nogmaals wil ik aanbevelen om in afdelingen samen te werken bij het produceren van jonge koninginnen en het opzenden van de volkjes. Dat komt er steeds meer in. Om de grootste 4 als voorbeeld te nemen met hun resultaten dan zien we het volgende: Twente: in 2 keer aangevoerd ca. 100 volkjes van ca. 15 imkers. (Resultaat 63%). Noord-Limburg: in 2 x aangevoerd ca. 70 volkjes van een 6-tal imkers (75%). Leiden: in 4 x ca. 80 (74%). Ommen: in 2 x ca 70 (75%). Enkele kleinere groepsinzendingen kwamen uit Amsterdam e.o., Heiloo, Oost-Brabant en Soest. Zelfs Texel kwam met een zending van 14 kastjes van 4 imkers. Er is een moment geweest dat er meer dan 500 volkjes op het terrein stonden. We hebben toen

nieuwe ruimte moeten vrijmaken voor ongeveer 60 kastjes.

Gaat U ook meteen tijd Uw kastje voorzien van volledige naam, adres en tel.no. Op het laatste moment wordt daar niet aan gedacht. **Onuitwisbaar.** Verf is het beste. Plastic strookjes van het Dymo-apparaat kan ook, als de strookjes apart vastgemaakt worden. Het plaksel is n.l. niet bestand tegen het extreme klimaat in de duinpan. En als U dan toch eenmaal bezig bent met de kastjes, controleert U dan meteen even of de roostertjes nog goed vastzitten en of de afstand tussen de spijltjes van de draadroostertjes nog goed is. En dan nog iets over de **sluiting** van de kastjes. Nog maar eens opnieuw!! De imkers die dat in het afgelopen seizoen niet voor elkaar hadden, hebben het kunnen lezen op de deksels, want daar heb ik het opgeschreven. Het gebeurde op de terugreis dat het personeel van de boot van enkele kastjes alleen het deksel in de hand hielden. Als de schroeven van het deksel maar een mm in het kastje zitten dan houden ze het niet. Ook enkele sluitingen waren niet goed, weer door te korte schroeven. Dit kan natuurlijk niet. Op de boot zitten enige honderden passagiers, die geen last van bijen mogen hebben. Bovendien hebben we met het personeel van de boot een prettige verstandhouding en dat willen we graag zo houden. Dat is niet alleen van belang voor ons, maar ook voor U.

R. H. Geskes

NATIONALE IMKERSDAG EN HONINGKEURING 1980 TE ECK EN WIEL

In het februari. kon de attente lezer al opmerken dat de Nationale Imkersdag en Honingkeuring dit jaar op 5 juli plaats heeft in Eck en Wiel (Midden-Betuwe). Ofschoon het niet de gewoonte is de Imkersdag begin juli te houden heeft het bestuur van de afdeling Eck en Wiel e.o. toch gemeend deze alleen te kunnen organiseren als de kersen rijp zijn. Veel imkers brengen weliswaar de bijen naar de bloeiende kersenboomgaarden, maar 's zomers als de kersen rijp zijn is het ook de moeite waard een bezoekje aan dit fruitrijke gebied te brengen.

De afdeling beschouwt de organisatie tevens als belangrijke gebeurtenis in het kader van het 70-jarig bestaan in januari 1981; de organisatoren kunnen beschikken over de diensten van de Stichting Recreatie Maurik.

Het programma omvat een lezing van prof. dr. P. Zonderwijk, die als „onkruidkundige“ zal spreken over „Bermplanten als drachtgebied“. 's Middags bestaat voor vroegtijdig ingeschreven bezoekers de mogelijkheid een boottocht op de Rijn te maken, terwijl anderen de mogelijkheid wordt geboden eens echt te gaan kersen eten in één van de prachtige boomgaarden in de omgeving. Overigens staan de gehele dag enkele kramen op het terrein.

Er wordt voor gezorgd dat mensen die per openbaar vervoer naar de Betuwe komen in Tiel worden afgehaald. Inschrijven is mogelijk door contact op te nemen met het secretariaat van de afdeling, H. Lubbers (tel. 03448-1718) of mevr. A. van Andel-van Rossum (tel. 03449-1458). Bij het verschijnen van dit Groentje zijn de entreegelden bekend; de totale entree is lager naarmate er meer leden uit een gezin meekomen.

ONDERWIJS-VOORLICHTING EN DEMONSTRATIE

OPLEIDING HONINGKEURMEESTERS AFGESLOTEN

In het Bijenhuis te Wageningen werd op 26 januari j.l. de opleiding Honingkeurmeester(es) afgesloten. Het testexamen bestond uit een klein aantal theorievragen gebaseerd op het keuren van de honing met daarbij het keuren van enige flacons honing. Daarna gaf de heer Krabbenborg nog een uiteenzetting over de hoedanigheden en het keuren van bijenwas. Na afloop wees de voorzitter van de Commissie Honing erop, dat deze opleiding nog vele tekortkomingen heeft, maar dat het geheel nodig van de grond moest komen. Deelnemers en leiding hebben bijzonder veel ervaring opgedaan.

Onze algemeen voorzitter J. J. Speelziek reikte daarna met een toepasselijk woord de diploma's uit. Door allen die aan het examen hebben deelgenomen zijn vragen beantwoord, welke de basis gaan vormen voor de nieuw op te stellen keuringsnormen en richtlijnen bij het keuren van honing. Over de speciale cursussen HONING die dit jaar op verschillende plaatsen in ons land worden gegeven ontvangen de belangstellenden binnenkort nader bericht. Voor de geslaagden nogmaals van harte proficiat! We hebben er nu een groot aantal keurmeesters bij die ingezet kunnen worden op afdelings- en regionale keuringen. In de nieuwe Aktiviteitsgids die dit najaar zal verschijnen, worden de namen en adressen opgenomen van hen die zich beschikbaar gesteld hebben voor het keuren en beoordelen van honing. C.P.

ADMINISTRATIE BIJENTEELTCURSUSSEN

Vele afdelingen hebben dezer dagen een schrijven ontvangen over wijzigingen in de administratie van deze cursussen in de nabije toekomst. Dit punt is besproken in de Commissie Onderwijs. De Commissie heeft gekozen voor mogelijkheid 3 van dit schrijven: „Het op verzoek laten verzorgen van de salarisadministratie door het Departementale Administratiekantoor.”

CURSUSSEN

Voor **beginners** opgeven bij: Afd. Sneek e.o.: T. Bajema, St. Martensdyk 21, 8629 RP Scharnegoutum, tel. 05150-13191.

OPGAVE VOOR EXAMEN PRACTISCH IMKER 1980

Het examen Practisch Imker wordt dit jaar afgenomen op donderdag 29 mei a.s. en zonodig voortgezet op vrijdag 30 mei. Het examen zal worden afgenomen in het Bijenhuis te Wageningen. De examenkosten zijn zoals in voorgaande jaren f 75,— per persoon, bij vooruitbetaling te voldoen. Exameneisen zijn evenals vorig jaar: een beginnerscursus en een gevorderden-cursus met goed gevolg te hebben afgelegd en 5 jaar tenminste 5 bijenvolken behandeld te hebben. Alle verdere gegevens over de examenstof kunt U vinden in het Groentje, april 1979, pag. 91. Met nadruk wordt er daarbij op gewezen, dat van de kandidaten ook verwacht wordt dat zij op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen inzake de bijenziekten en alle wettelijke maatregelen inzake bijen zoals de Bijenwet 1947, de Bestuivingsregeling, de Vervoersbeschikking 1972 en het nieuwste Honingbesluit. Bij voldoende belangstelling zal er in het Bijenhuis een informatie-lesavond gegeven worden op een nader te bepalen datum. Kandidaten kunnen zich opgeven tot uiterlijk 25 april a.s. bij het Bijenhuis te Wageningen, t.a.v. de Commissie Onderwijs. Zij krijgen dan een inschrijfformulier, dat uiterlijk 1 mei a.s. bij het Bijenhuis binnen moet zijn. Van de voorschriften, zoals gesteld in het

Groentje (april 1979) en deze publikatie, kan NIET worden afgeweken. Desgewenst kan men nadere inlichtingen inwinnen bij het Bijenhuis, afdeling Onderwijs. C.P.

MIJTZIEKTE

Uitbreiding vervoersverbod bijenvolken

Minister van der Stee (Landbouw en Visserij) heeft besloten het Vervoersverbod van bijen van en naar Hoogezand-Sappemeer per 21 februari 1980 uit te breiden. Onderzoek en bemonstering hebben n.l. uitgewezen dat een groter gebied is besmet. Daarom zal vanaf voorgenoemde datum het verbod ook gelden voor het vervoer van bijen van en naar Slochteren, Groningen, Haren, Veendam, Stadskanaal, Gieten en Anloo. Een juiste gebiedsomschrijving is bij het secretariaat van de betreffende afdelingen aanwezig.

U WEEET TOCH OOK:

dat het Bijenhuis zijn hoekvertandings-konstruktie toepast voor zowel de **SIMPLEX-** als de **SPAARKASTEN**;
dat beide kasttypes uit voorraad leverbaar zijn, zowel in **MULTIPLEX** **W.B.P.** als **VUREHOUT**.

IMKERSAGENDA

14-19 maart	Manifestatie „Zon in 't Groen,” Martini-hal, Groningen.
29 maart	Algemene Vergadering, Wageningen.
5 april	Bijenmarkt Zenderen
12 april	Bijenmarkt Driebergen.
19 april	Bijenmarkt Dordrecht.
19 april	Bijenmarkt Dieren.
10 mei	Bijenmarkt Purmerend.
16 mei	Open dag Ambrosiushoeve, Hilvarenbeek.
29/30 mei	Examen Praktisch Imker, Wageningen.
7 juni	Milieubijenmarkt, Leiden.
21 juni	Bijenmarkt IJsselstein.
2 juli	Bijenmarkt Steenwijk.
5 juli	Nation. Imkersdag en Honingkeuring, Eck en Wiel.
12 juli	Zwermbijenmarkt, Ommen.
15 juli	Zwermbijenmarkt, Veenendaal.
9 augustus	Honingmarkt Zutphen.
16 augustus	Bijenmarkt Delft.
20 september	Honing- en bijenmarkt, Ugchelen.
27 september	Honing- en bijenmarkt, Eerbeek.
4 oktober	Honingmarkt Zutphen.
1 november	Buitengewone Algemene Vergadering i.v.m. herziening Huishoudelijk Reglement, Wageningen.
8 november	Stichtse Imkersdag en Honingkeuring, Leersum.

REIZEN MET BIJENVOLKEN IN 1980

Imkers, die dit jaar met hun bijenvolken willen reizen en dat alleen op grond van de Vervoersbeschikking 1972 mogen doen, mits zij in het bezit zijn van een gezondheidsverklaring, worden evenals vorig jaar verzocht deze **zo spoedig mogelijk** aan te vragen.

Op deze wijze is het mogelijk te beoordelen, welke bijenvolken gemonsterd en onderzocht moeten worden op ziekte, alvorens tot het afgeven van een verklaring kan worden overgegaan.

Aanvragen richten aan het Consulentenschap in algemene dienst voor de Bijenteelt, Tilburgseweg 32, 5081 NG Hilvarenbeek.

Bij de aanvraag vermelden: naam, voornamen en adres van de imker, alsmede het aantal volken waarmee gereisd wordt en de reisbestemming. In verband met eventuele monsternamen is het van belang ook de standplaats van de bijenvolken te vermelden.

N.B.: De oproep geldt alleen voor die imkers, die bij het reizen vallen onder de voorschriften, vermeld in de artikelen 1 en 2 van de Vervoersbeschikking bij 1972, welke als volgt luiden:

Artikel 1.

Het vervoer van bijen naar de in artikel 2 omschreven gebieden is slechts toegestaan, indien:

- de zending vergezeld is van een daarop betrekking hebbende gezondheidsverklaring, welke is afgegeven door of namens de rijksbijenteeltconsulent en welke inhoudt, dat de zending naar zijn oordeel vrij is van mijtziekte (acariose);
- de onder a. bedoelde verklaring aan een bevoegd opsporingsambtenaar op diens eerste vordering wordt voorgelegd;
- op de bijenwoningen, waarin het vervoer plaatsvindt, de naam en het adres van de eigenaar van de bijen duidelijk leesbaar en onuitwisbaar zijn vermeld.

Artikel 2.

De in het vorige artikel bedoelde gebieden zijn:

- A. het gedeelte van Nederland gelegen ten noorden van de lijn gevormd door:

Haringvliet, Hollands Diep, Amer, Bergse Maas, Maas, bij Mook-Middelbaar de rechter Maasoever, Veerstraat, Eindweg, Witteweg, rijksweg N 95 in zuidelijke richting tot Helweg, Helweg tot Sint-Jans-

berg, Sins-Jansberg tot neutrale weg (Holle weg) bij grenspaal 591;

- B. het gebied in de provincies Limburg en Noord-Brabant begrensd als volgt:

te beginnen bij de Nederlands-Duitse grens (Wellse hut), Wezerweg tot rijksweg N 95, rijksweg N 95 in zuidelijke richting, provinciale weg tot Haageind gemeente Deurne, Haageind, Markt, Stationsstraat, Vlierdenseweg, Deurneseweg, Ommelseweg, Prins Bernhardstraat, Kanaalstraat tot Zuid-Willemsvaart, Zuid-Willemsvaart tot Noordervaart, Noordervaart tot Roggelsedijk, Roggelsedijk, Meijelseweg, Schaapbrug, Asbroek, Nijken, Hoek, Tramstraat, Heythuysenerweg, rijksweg, Hornerweg, Wilhelminasingel, Venloseweg tot viaduct, Julianalaan, Hoekstraat, Elmpeterweg, Maalbroek tot de Nederlands-Duitse grens;

- C. het gedeelte van de provincie Noord-Brabant uitmakende het grondgebied van de gemeenten:

Breda, Teteringen, Prinsenbeek, Etten-Leur, Rijsbergen, Zundert, Nieuw-Ginneken, Chaam, Gilze en Rijen en Oosterhout voor zover het betreft de plaats Dorst;

- D. het gebied omvattende:

1. het gedeelte van de provincie Noord-Brabant ten westen van de volgende wegen, beginnend bij:

de grensovergang Putte (Nederlands-Belgische grens), rijksweg Putte-Hoogerheide in noordelijke richting tot rijksweg N 97, rijksweg N 97 in noordelijke richting tot splitsing van rijksweg N 97, richting Breda - einde rijksweg 17, van daar rijksweg 17 tot rijksweg E 10, rijksweg E 10 tot de Moerdijkbrug;

2. de provincie Zeeland met uitzondering van Zeeuws-Vlaanderen;

- E. Zeeuws-Vlaanderen;

- F. het gedeelte van de provincie Limburg gelegen ten zuiden van de weg Maaseik-Roosteren-Dieteren-Susteren tot de Nederlands-Duitse grens, richting Isenbruch.

- G. Onder deze letter is voorgesteld om de gemeente Schiermonnikoog ook in deze beschikking op te nemen.

ir. J. J. Pettinga,
Rijksbijenteeltconsulent.

ATTENTIE

De inzendingstermijn van kopij en advertenties voor het Groentje eindigt op de 10e van elke maand voorafgaande aan de maand van plaatsing.

DE VARROA-MIJTZIEKTE

De Varroa-mijtziekte dringt op vanuit Oost-Europa. De ziekte wordt een steeds grotere bedreiging voor onze bijenteelt. In Nederland is tot nog toe geen besmetting geconstateerd. De diagnose is echter niet gemakkelijk en werd op een enkele uitzondering na in Nederland nog niet toegepast. Het moet evenwel niet uitgesloten worden geacht dat er al een besmetting binnen onze grenzen aanwezig is.

In een gebied rond Oberursel (West-Duitsland) op ongeveer 150 km van de Nederlandse grens is door import van besmette bijen een Varroa-haard ontstaan. Bij constatering bleken reeds 1500 van de 5000 volken in dat gebied besmet te zijn.

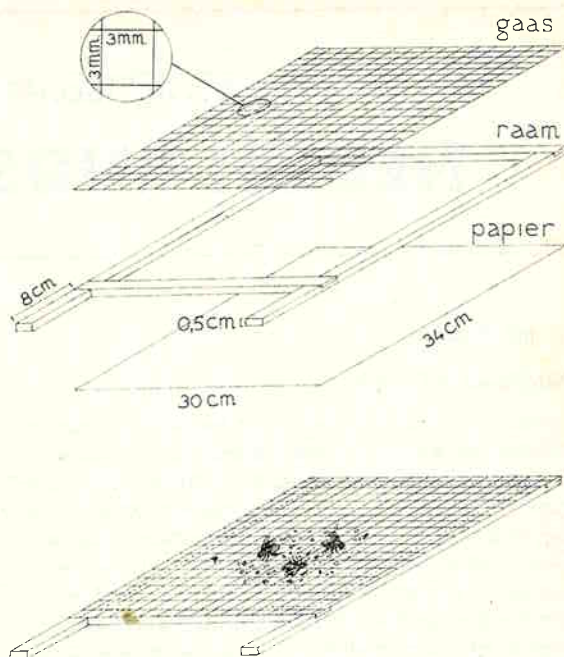
Deze cijfers geven aan dat het van groot belang is, dat een Varroa-besmetting zo snel mogelijk wordt achterhaald.

Welke mogelijkheden zijn er om een besmetting op te sporen?

De Varroa-mijt ontwikkelt zich in gesloten broedcellen, bij voorkeur darrencellen. In de zomer kan men voorzichtig gesloten cellen openpeuteren en de inhoud controleren op Varroa-mijten. Deze controle is echter zeer arbeidsintensief en de kans is klein om mijten te vinden bij een geringe aantasting.

Een betere methode is het gebruik van onderleggers gedurende de winterrust. Tijdens de winterrust sterft er altijd een gedeelte van de Varroa-mijten. Deze vallen dan op de bodem van de kast. Leggen we nu vóór de winterrust een vel wit papier op de bodem, dan kunnen we dit vel in het voorjaar controleren op aanwezigheid van mijten. De mijten zijn met het blote oog zichtbaar. Zonder oefening zijn ze echter tussen de wasmul nauwelijks te onderscheiden. Om te voorkomen dat de bijen de Varroa-mijten tijdens de reinigingsvlucht uit de kast dragen wordt op het vel papier een gaasraam gelegd (minimum-hoogte 5 mm). De mijten vallen dan door het gaas en kunnen door de bijen niet naar buiten worden gedragen. Het gaas moet een maaswijdte hebben van 3 mm en mag niet harig zijn. Voor de onderlegger moet stevig wit papier worden gebruikt. De achterkant van behangsel-papier is goed bruikbaar. De onderleggers en gaasramen zullen in de loop van het jaar bij de diverse handelsinstellingen verkrijgbaar zijn. (Zie afbeelding.)

De wasmul van **deze winter** kan bij de eerste voorjaarsinspectie voor controle opgestuurd worden naar de Proefbijenstand te Hilvarenbeek. De wasmul moet per kast apart worden verzameld in bv. een enveloppe, die voorzien is van het kastnummer. Meer enveloppen kunnen na-

tuurlijk het gemakkelijkste gezamenlijk worden verzonden. Denk eraan, alleen versturen in papieren of kartonnen verpakking: anders gaat alles stinken!

Samenvatting: Het verdient aanbeveling om de wasmul op te sturen voor onderzoek. Vooral in die gevallen waar aanleiding is voor extra verdenking: contact met geïmporteerde koninginnen of volken (ook van vroegere jaren), zwermen van onbekende herkomst en contact met andere volken op een reisstand. In geval van opvallend veel sterfte of andere ziekteverschijnselen is men wettelijk verplicht het Consulentenschap voor de Bijenteelt te waarschuwen.

Consulentenschap in algemene dienst voor Bijenteelt en Bestuiving (tevens Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”), Tilburgseweg 32, 5081 NG Hilvarenbeek, tel. 013-425888.

Voorkomen is beter dan genezen!!

Het is wettelijk verboden bijen, raten en gebruikte bijenwoningen te importeren. Deze wet is gemaakt om de Nederlandse bijenteelt te beschermen tegen allerlei bijenziekten, in eerste instantie de Acarapis-mijtziekte (= inwendige of gewone mijtziekte).

De meldingsplicht van verdachte verschijnselen is ook een onderdeel van deze wet. Het is voor de Nederlandse bijenteelt van het grootste belang dat iedere imker zich houdt aan het invoerverbod. Wij doen een beroep op uw medewerking: Als iedereen zich houdt aan deze wettelijke voorschriften kan veel onheil voorkomen worden.

Chr. Smeekens en J. van den Eijnde

STUIFMEELANALYSE VAN NEDERLANDSE HONING-I

1. INLEIDING.

Stuifmeel in honing.

Sinds het eind van de vorige eeuw is al bekend dat honing kleine hoeveelheden stuifmeelkorrels — ook wel pollen genoemd — bevat. Dit stuifmeel is afkomstig van de bloemen waaruit de bijen de nektar voor de honing gehaald hebben. Over het algemeen komt in de nektar, de zoete vloeistof onder in de bloem, nl. ook wat stuifmeel voor van diezelfde bloem. De oorzaak hiervan is dat een haalbij als zij op weg is naar de nektar eerst langs de meeldraden van de bloem komt, waardoor wat stuifmeel in de nektar valt. De nektar wordt nu door de bij opgezogen met het erin zittende stuifmeel en verzameld in de honingblaas. Terug op de thuisbasis wordt de inhoud van de honingblaas afgegeven aan de huisbijen, die de nektar in de raten opslaan om deze tot honing te laten rijpen.

In de praktijk zijn er echter situaties, die deze inbreng van stuifmeel wat gecompliceerder maken. Zo komen er in het haarkleed van de bijen vaak ook nog pollen voor, vnl. van windbloeiers. Deze pollen kunnen ook in de nektar terecht komen.

Verder zijn er behalve bijen die de nektar binnengaan ook bijen die stuifmeel inzamelen, bestemd als voer voor het broed. Dit stuifmeel wordt door de huisbijen opgeslagen en vastgestampt in aparte cellen van de raat, gescheiden van de nektar. In uitzonderingsgevallen kunnen nektar- en stuifmeelstroom met elkaar in contact komen, waardoor de nektar besmet raakt met „verkeerd” stuifmeel. In de praktijk blijkt evenwel dat zelden zo'n besmetting op storende wijze optreedt.

Anders wordt het als de imker pershoning wilt. In dat geval kan een deel van het opgeslagen stuifmeel ook in de honing terechtkomen. Dan geeft de pollenanalyse geen goed beeld van de botanische herkomst van de honing. Het winnen van pershoning is echter een primitieve vorm van honingwinning, die in ons land zelden meer voorkomt, uitgezonderd bij heidehoning.

Structuur van de pollen.

Als we stuifmeel van verschillende soorten plan-

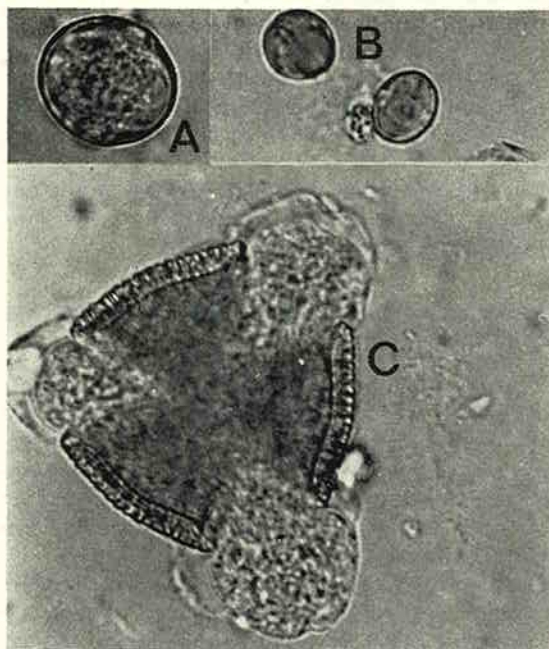

Foto 1. Pollen van:

- A *Trifolium repens* (Witte klaver)
- B *Castanea sativa* (Tamme kastanje)
- C *Statice* (Lamsoor)

Totale vergroting 750 X

ten door een mikroskoop bekijken zien we een geweldige variatie in vorm en grootte. Maar steeds is het zo dat elke plantesoort zijn eigen karakteristieke vorm stuifmeel bezit.

Een pollenkorrel bestaat, eenvoudig voorgesteld, uit een huidje, waarbinnen de eiwit- en vetrijke inhoud zich bevindt. Nu is die inhoud mikroskopisch niet zo kenmerkend, wel echter het huidje, want dit bestaat weer uit twee lagen: een intine en een exine. De exine is het buitenste laagje van het huidje en dit laagje heeft een zeer karakteristieke structuur of tekening: het kan glad zijn (Honingklaver) of stippels bezitten (*Prunus*-soorten), een netwerk hebben (*Koolzaad*), een palissadeachtig uiterlijk bezitten (*Liguster*) of stekelig zijn (*Zonnebloem*).

De vorm van de pollen is een tweede belangrijk gegeven. Te onderscheiden zijn bijvoorbeeld ronde pollen (*Mais*), ovale (*Witte klaver*), driehoekige (*Eucalyptus*) en zeshoekige (*Lipbloemi-*

gen). Bij veel Heideachtigen zijn vier cellen versmolten tot één pollenkorrel, we spreken dan van samengestelde pollen.

Een ander belangrijk kenmerk is de grootte van de pollen. Deze loopt uiteen van 0,006 mm (Vergeet-mij-nietje) tot 0,1 mm (Mais). De meeste pollen hebben echter een doorsnede van 0,02 tot 0,04 mm. Als we als gemiddelde 0,03 mm aanhouden, betekent dit, dat op een afstand van 1 mm 33 stuifmeelkorrels naast elkaar gelegd kunnen worden. Het is dus duidelijk, dat de determinatie van stuifmeel alleen met een goede mikroskoop en een behoorlijke vergroting (ca. 400 $\times$) kan plaatsvinden.

Hoeveelheid stuifmeel.

De hoeveelheid stuifmeelkorrels die in honing voorkomt varieert sterk. Globaal kan worden gezegd, dat in Middeneuropese slingerhoning in het algemeen 20.000-100.000 stuifmeelkorrels per 10 g honing aanwezig zijn. Omgerekend is dat op een potje van 450 g gemiddeld 1.000.000 pollen. Dit lijkt een immense berg, in feite is het echter zeer weinig. Het totale gewicht van deze één miljoen stuifmeelkorrels is ongeveer 15 mg; ter vergelijking: één klompje stuifmeel van een achterpoot van een bij weegt ca. 7,5 mg.

Die aantallen stuifmeelkorrels in honing (20.000-100.000 per 10 g) zijn gevonden door buitenlandse onderzoekers, m.n. in Duitsland, Zwitserland en Frankrijk. Het is onze ervaring dat voor Nederlandse honing (uitgezonderd heidehoning) de hoeveelheid pollen iets lager ligt, vaak rond de 20.000 of nog minder. Het minimum dat wij ooit gevonden hebben bedroeg 4 pollen per 10 g honing. Daarentegen zijn honingsoorten uit Midden-Amerika vaak duidelijk rijker aan pollen, het aantal ligt hierbij vaak even boven de 100.000. De stuifmeelproductie van een plant en de klimatologische omstandigheden spelen daarbij een rol. Zo produceren het kleine Vergeet-mij-nietje en de Tamme kastanje bijvoorbeeld enorme hoeveelheden stuifmeel; echte tamme kastanjehoning (uit Frankrijk) bezit dan ook veel meer dan 100.000 pollen per 10 g honing.

Aan de andere kant zijn linde- en acacia(Robinia)honing vrij arm aan stuifmeel (15.000-20.000 pollen per 10 g). Dit wordt wel in verband gebracht met het feit dat deze bomen hangende bloempies bezitten, waardoor er relatief weinig stuifmeel in de nektar terechtkomt.

Praktisch nut voor de imker.

De imker kan d.m.v. een stuifmeelanalyse uitsluitsel krijgen op twee vragen:

1. Van welke bloemen en planten is de honing afkomstig?

2. Is een als soort gewonnen honing hoofdzakelijk afkomstig van die ene bloemesoort?

Op beide vragen hopen we in te gaan in deze serie van 5 artikelen. Achtereenvolgens zullen besproken worden, welke soorten stuifmeel te vinden zijn in Nederlandse voorjaars-, zomer- en najaarshoning, terwijl ook ingegaan zal worden op de mikroskopische eigenschappen van enkele specifieke honingsoorten, zoals koolzaad-, distel-, linde-, heide- en bladhoning. Alvorens deze onderwerpen te behandelen zullen we in het tweede artikel enkele praktische punten bespreken, o.m. de vraag hoe het stuifmeel uit de honing gehaald wordt en op welke wijze het mikroskopisch onderzoek plaatsheeft.

J. D. Kerkvliet en A. P. J. van der Putten.
Keuringsdienst van Waren, Haarlem.

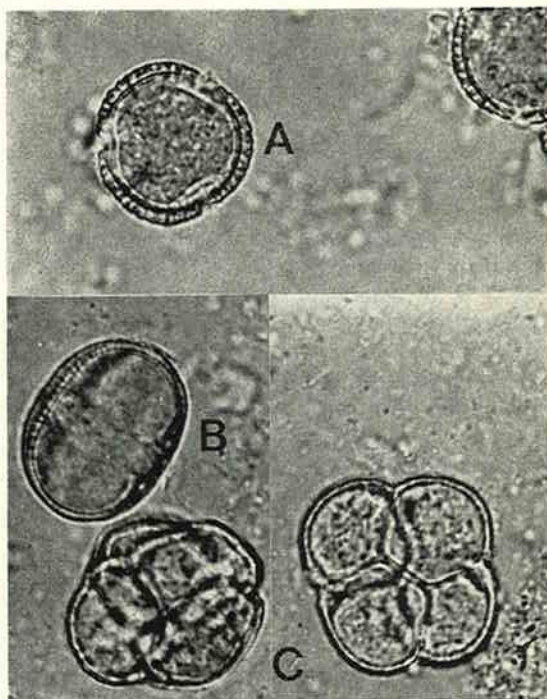

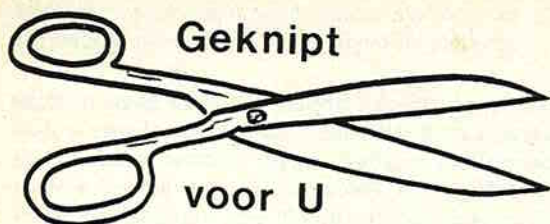
Foto 2. Pollen van:

- A *Ligustrum vulgare* (Liguster)
- B *Centaurea cyanus* (Korenbloem)
- C *Calluna vulgaris* (Struikheide)

Totale vergroting 750 $\times$.

ADANSONII IN EUROPA

Een volk van *Apis mellifica adansonii* is in Frankrijk een jaar lang geobserveerd in een kleine, niet verwarmde woning. Het bouwde kunstraat uit die wordt gebruikt voor Europese bijen en leverde een oogst van 10 kg honing. Drie hybride volken (*Adansonii* koningin $\times$ Italiaanse dar) overwinterden buiten zonder speciale voorzorgsmaatregelen. (A.A. 1977/4) J. A. Zoet

Tal van afdelingen doen er van alles aan om het contact met de leden te verstevigen, stellen een informatieblad samen en sturen daarvan ook een exemplaar naar het Bijenhuis. In deze bladen komen praktische tips voor, leuke verhalen, aanpak van afdelings- en/of bijenteeltproblemen, waarvan wij zeggen: jammer dat ze beperkt blijven tot de kleine lezerskring van de afdeling. Daarom hebben wij gemeend die leesstof uit de afdelingsbladen voor u te verzamelen en door te geven via de **nieuwe rubriek „GEKNIPT VOOR U”**.

De afdeling Leiden heeft zich in 1979 voor de eerste keer in afdelingsverband op de koninginneteelt geworpen. In de voorafgaande wintermaanden werden door een aantal enthousiastelingen de kweekkastjes gemaakt, die in blokjes van 2 à 3 aaneelkaar geschroefd, met eigen kleurenfront om verwarring door Hare Majesteit te voorkomen, voor verzending naar Schier werden klaargemaakt. In totaal werden maar liefst 57 volkjes naar het „honeymoon-eiland” verscheept. Bevruchtigingspercentage 70%, een geweldig resultaat. Ook dit jaar worden de zaken weer groots aangepakt.

Minder succesvol verliep de koninginneteelt van de afd. Heiloo die in 1979 ook voor de eerste maal gezamenlijk naar Schier togen. Slechts 12 bevruchte moertjes van de ingezonden 35 volkjes, hetgeen een bevruchtigingspercentage oplevert van bijna 35%. Opvallend was dat verschillende volkjes leeggeroofd waren; in sommige was zelfs nog een compleet broednestje aanwezig, maar de bijen waren gevlogen. Hoe is dit te verklaren, vragen onze imkervrienden in Heiloo zich af.

Dat men in Rotterdamse volkstuijkringen het belang van de bijenteelt wel degelijk inziet blijkt uit een berichtje in „Raat voor Imkers”, het afd. blad van de imkers uit de Maasstad. Van een volkstuijver. aldaar was het verzoek ontvangen aan de imkers bekend te maken, dat op het complex enige stukjes grond beschikbaar werden gesteld om een aantal bijenvolken te plaatsen. Binnen de kortste keren hadden zich lief-

hebbers gemeld. Wellicht is deze samenwerking een idee om ook in uw omgeving eens uit te werken.

Afd. Velp beschikt sinds kort over een bijenstal, die in de zomermaanden tijdens de week-ends door belangstellenden bezocht kan worden. Daartoe is een staldienstrooster voor de leden opgesteld. Als de stal bemand is, dus geopend voor het publiek, wappert de afdelingsvlag (donkerblauw met goudgekleurde bijen), die door één der dames van de afd. is gemaakt. Als u in de buurt bent: de stal bevindt zich bij de Heurne.

Een aantal leden van de afd. Boskoop is op 17 mei naar het gemeentehuis te Waddinxveen getogen om mee te praten over de recreatieve inrichting van het Gouwe Bos, dat zal worden gerealiseerd tussen Boskoop en Waddinxveen. De bijeenkomst was georganiseerd door het algemeen bestuur van het recreatieschap Bospark m.m.v. de Grontmij uit De Bilt. Door de inspraak van de imkers is toegezegd dat bij de inrichting van het bos rekening gehouden zal worden met de belangen van de bijenteelt, hetgeen wil zeggen: een ruime aanplant van drachtplanten! Wellicht kan er een plaats worden bepaald waar de afd. Boskoop een bijenstand kan inrichten. Als tegenprestatie rekent men er op, dat aan het publiek af en toe voorlichting zal worden gegeven. Hulde Boskoop!!

VERFTIP

U kunt de verflucht van uw pas gebeitste kasten snel verwijderen door ze af te nemen met water waaraan een flinke scheut azijn is toegevoegd. De beits- of verflaag wordt hierdoor ook harder en duurzamer. Aldus „Immennieuws” van de afd. Boskoop.

„Onder het insmelten van kunstraat bedacht ik dat het toch wel een bijzondere zaak is, dat inhangen van kunstraat. Aanvankelijk was het een grote moeilijkheid om wasvellen te vervaardigen die overal even dik waren en snel geproduceerd konden worden. In 1895 vond E. B. Weed daarvoor echter de waswals uit, die stormenderhand het terrein veroverde. Wonderlijk genoeg had men er in Nederland ruim een kwart eeuw later nog nooit van gehoord en paste men de oude fabrikagemethode nog toe. Zo had men in Amerika reeds jaren de celbodenhoeek op 140° tot de natuurlijke hoek van 120° teruggebracht: iets dat de bijen anders zelf moesten doen. Dit was echter nog niet het einde, men experimenteerde verder. Vertoont de gewone kunstraat ruim 800 cellen per dm², Baudoux ging het aantal verminderen, eerst tot 750, daarna 700 en zelfs tot 650 cellen per dm² met het doel grotere bijen te kweken met grotere honingblaas en langere tong. Inderdaad bereikte hij opmer-

kelijke resultaten: Een bij, die i.p.v. in een cel van 5,54 mm in een cel van 5,58 mm werd geboren bleek 4,8% meer lichaamsgewicht te hebben, terwijl de inhoud van de honingblaas met 52,6% toenam! Het verhaal gaat nog verder, maar wat zegt de praktijk. Een volk dat op grootcellige kunstraat leeft valt bij vrije bouw onherroepelijk terug op normale raat. De moeder blijft het verder niet voorzien te hebben op het onnatuurlijke formaat cel, dat het midden houdt tussen grof en fijn werk en deponeert er maar een onbevruucht ei in. Zo zit ik dan op dit moment heel gewoon kunstraat in te smelten, een karwei dat ondanks deze overpeinzingen alweer bijna is gepiept. Maar het blijft interessant", aldus Jan Nijman in Texels „Bijennieuws“.

BRONVERMELDING:

De Stertselaar	Afd. Leiden
Blijf Bij	Afd. Heiloo
Raat voor Imkers	Afd. Rotterdam
De Bijenstal	Afd. Velp
Immennieuws	Afd. Boskoop
Bijennieuws	Afd. Texel

J. A. Zoet

REIZEN NAAR HET KOOLZAAD IN DE LAUWERSMEERPOLDER

Ondergetekende heeft m.i.v. 1 januari 1980 de functie als toezichthoudend imker in de Lauwersmeerpolder overgenomen van de heer H. Haitsma, likmounewei 16 te Bergum en hoopt deze onder dezelfde voorwaarden en op dezelfde wijze als zijn collega voort te zetten.

De toezichthoudend imker: J. v. d. Wal, Westersingel 60, Bergum, tel. 05116-2962, postgiro 3355403.

Aansluitend op bovenstaand bericht dank ik de heren Imkers voor de prettige samenwerking en beveel gaarne mijn opvolger bij U aan. Eventuele aanvragen aan mijn adres worden doorgegeven aan de heer v. d. Wal.

H. Haitsma.

Reist U met uw bijen?

Dan uw naam en adres duidelijk leesbaar in onuitwisbaar schrift op elke korf of kast.

Dat is voorschrift en helpt diefstal voorkomen.

Op een Japans proefstation is men bezig een nieuw insect te telen dat de bestuiving van vruchtbomen moet bewerkstelligen. Het dier heet *Eristalis cerealis*; het produceert 10 generaties per jaar en overwintert in gras en stro. Het kan worden gekweekt op een mengsel van gras en gist. Het beest vliegt ook bij 7° C en dan is de honingbij niet actief.

Uit: Horticulture Industry, nov. 1979, p. 64; overgen. door De Fruitteelt, dec. 1979.

BIJSCHRIFT BIJ BIJSCHRIFT:

Eristalis is een geslacht uit de familie der zweefvliegen. Bij ons komen er daarvan twee heel algemeen voor: *E. tenax* en *E. arbustorum*. De larve groeit op in het slijk van rottend organisch materiaal en neemt met de „staart“ zuurstof op uit de lucht. Deze rattendstaartmade of rotje is zo ongeveer te vergelijken met een duikboot, waarvan de periscoop even boven het wateroppervlak uitsteekt. De zweefvlieg die na de verpopping kant-klaar de wereld invliegt wordt daarom ook slijkvlieg of mestbij genoemd. Een erg toepasselijke naam is blinde (onechte) bij, want *Eristalis* lijkt veel op de Italiaanse bij en door het corpulente lijf in het bijzonder op de dar van die „gele ridders“. Het was maar één stapje om te geloven dat de honingbij óók uit halfvergane dierresten wordt geboren. En dat geloofde men dan ook, eeuwen en eeuwen lang. Haalde Simson de honing al niet uit de muil van een door hem gevelde leeuw? Wie meer over deze merkwaardige gedachte, de bugonie of bugonia (zeker u leest goed, geen begonia), wil weten zal goed moeten zoeken. Toch is er verspreid wel het een en ander over te vinden (o.m. Groentje, sept. 1977, p. 132). We zullen dat nog eens in een stukje samenvatten. Overigens betekent *cerealis*: tot de aarde en dus tot de landbouw behorend. De Romeinse godin Ceres is identiek met de Griekse Demeter. Zij was als verpersoonlijking van Moeder Aarde tevens godin van de landbouw en daarom ook van de gewassen, met name van het graan als belangrijkste akkerbouwprodukt en voedselbron. Vandaar dat men onder *cerealis* niet alleen de grond, maar eveneens het koren en natuurlijk het brood verstond.

Wat er aan zo'n klein berichtje over zo'n klein gouden bloemzwevertje al niet vastzit!

Chris Maillie

EEN BLIK OVER DE OOSTGRENS

Het is nuttig voortdurend aandacht te schenken aan hetgeen aan de overzijde van onze oostgrens plaatsvindt, waarbij speciaal bedoeld wordt op Noordwest-Duitsland, een gebied waar onder nagenoeg dezelfde omstandigheden wordt geïmkerd als bij ons. Mede onder invloed van beroepsimkers doen zich daar ontwikkelingen voor, die de moeite waard zijn er kennis van te nemen.

In de NWDIZ van december 1979 geeft de bekende redacteur Karl Eickmeyer een overzicht van het bijenjaar 1979. Hij memoreert daarbij dat de koolzaadbloei kort en hevig was; mocht iemand nog geklaagd hebben over geringe opbrengsten, dan lag dat ongetwijfeld aan zijn volkssterkte. Zeer goede volken brachten altijd nog 70 tot 80 pond honing op. De zomerdracht viel letterlijk in het water; zij die hun volken van alle voorjaars honing onttrokken moesten weer snel naar de voerbak grijpen.

De grootste verrassing bracht dat jaar de heidebloeï, evenals de daaropvolgende mooie nazomer, waarin nog veel stuifmeel gehaald kon worden. De heidehoning bevatte grote hoeveelheden luizenhoning; in bepaalde gebieden van Noord-Duitsland kwam zelfs „cementhoning“ voor, beter gezegd Melecitose- of Larikhoning. Voor het eerst in zijn lange imkers-loopbaan werd Eickmeyer met dat fenomeen geconfronteerd. „Je weet niet hoe je dat spul uit de raten moet halen, alles heb ik maar in de kelder gezet, van elk volk een complete honingkamer vol,” aldus de grote Karl.

In een aansluitend artikel van dr. Buchner en Karl Pfefferle volgt onmiddellijk een antwoord op dit probleem. De oplossing is de ramen met „cementhoning“ in een droge ruimte te laten overwinteren. In het voorjaar of desgewenst later worden deze ramen ontzegeld, grondig met water bevochtigd en druipend in de broedkamer gehangen (met mate!). Deze honing wordt dan op snelle wijze verwerkt en als de omstandigheden gunstig zijn, met de binnenkomende honing opgeslagen, waarna het slingeren geen problemen meer oplevert. Melecitosehoning wordt kwalitatief zeer hoog aangeslagen.

In zijn maandbeschouwing klaagt Hans Finke uit Cuxhaven over het feit, dat er zo weinig voor de kleine imker wordt gedaan. Weliswaar wordt er jaarlijks gedenatureerde suiker be-

schikbaar gesteld, „doch ik ken geen enkele pot-imker (kleine imker) in mijn omgeving die deze suiker aan zijn bijen opvoert,” aldus onze Hans. De Duitse Imkerbond zou er met voortvarendheid naar moeten streven voor de imkerij zuivere kristalsuiker tegen wereldmarktprijs te verkrijgen.

Imkermeester Stolz uit Celle geeft een lang maar interessant betoog over het verschijnsel, dat er imkers zijn die evenals in 1978 opnieuw zeer weinig of geen honing hebben geoogst, terwijl anderen niets te klagen hebben. Hij geeft als hoofdoorzaak aan de veel te zwakke volken waarmee men de winter ingaat. Hij refereert aan de juist uitgekomen tweede druk van Pfefferle's handboek, waarin deze schrijft te overwinteren op vier (!) broedkamers. Dit is een indicatie voor uitzonderlijk goede drachtgebieden, doch dat gaat beslist niet op voor Noord-Duitsland. Voor Noordwest-Duitsland geeft hij als norm dat een volk dient te overwinteren op twee broedkamers, waarvan alle 20 ramen bezet moeten zijn. Bij het openen van de kast moeten de raampjes volledig bezet zijn met bijen. Aldus verkrijgt men de zekerheid dat een volk met 20.000 tot 30.000 bijen de winter ingaat. Mochten zulke sterke volken niet aanwezig zijn, dan moeten ze tijdig op sterkte worden gebracht. Het is ten enen male onjuist met volken de winter in te gaan die minder dan twee broedkamers of wel 15 tot 20 ramen bezetten. Het instandhouden van kleine volkjes kost niet alleen veel voer, doch vergt bovendien extra werk. Ze brengen in het voorjaar niets of slechts weinig op, ondanks de daaraan bestede tijd en moeite. Kleine volken in het voorjaar versterken is een noodlottige vergissing. De versterking is dan slechts van korte duur. Als het spaarzame broed is uitgelopen ontwikkelt het „versterkte“ volk zich even slecht als voordien. Wie het niet gelooft, probeert het maar eens! Dus: Nooit versterken in het voorjaar, maar in de herfst; door middel van het verenigen met andere volken verkrijgt men sterke wintervolken. (Is de voorjaarsvereniging bij de Aalstermethode niet eveneens, zoals de schrijver het noemt, een noodlottige vergissing?)

De ADIZ komt i.v.m. de Varroa met een belangrijke mededeling voor reizende imkers. Iedere imker, die voornemens is in 1980 met zijn bijen te reizen, zal verplicht worden zijn volken reeds

deze winter te voorzien van een zgn. inlage of onderlegger (Stockwindel). Hoewel het thans formeel gezien nog een aanbeveling is van de D.I.B. (behalve in Hessen en Rheinland-Pfalz!), zal de Bondsregering omstreeks februari met een bijenziektenverordening uitkomen, waarbij het plaatsen van een inlage voor het onderzoek van winterafval verplicht wordt gesteld bij het reizen. Zij, die verzuimd hebben een inlage te

plaatsen, zullen er waarschijnlijk op kunnen rekenen in 1980 niet te mogen reizen. (De RBC heeft voorbereidingen getroffen voor overeenkomstige maatregelen in ons land; zie pag. 67). Voor liefhebbers, die geïnteresseerd zijn in de zelfbouw van een prima zonnewassmelter, heeft de ADIZ een tweetal bouwtekeningen in het decembernummer (1979) opgenomen.

J. J. S.

IMKERS ZIJN OOK MENSEN

Getrouwd zijn met een bijenhouder heeft letterlijk en figuurlijk zoete momenten, maar in het algemeen schijnen de dagen gedurende de honingooft toch nogal eens met moeilijkheden of, om in de imkerstaal te blijven, „plakkerig” te eindigen. Ik herinner me dat jaren geleden een bejaarde dame, echtgenote van een imker, me eens vertelde dat alle imkers excentrieke mensen waren. Ze heeft niets te veel gezegd, ik heb het allemaal aan den lijve ondervonden, wat blijkt uit de volgende voorbeelden.

Op een dag miste ik iets uit de badkamer. Ik kon mijn ogen niet geloven, maar waar eerst keurig gordijnen hingen waren de vensters nu nadrukkelijk leeg! Als een donderbui op twee benen trok ik door het huis, waarbij elke huisgenoot die ik tegenkwam aan een scherp verhoor werd onderworpen. Martin, waar heb jij vandaag de kikkervisjes mee gevangen en „meisjes” ben je er zeker van dat je geen door-kijk-blouse aan het maken bent?

Nadat ik alle antwoorden netjes op een rijtje had gezet bleef alleen vader over als de potentiële boosdoener. En jawel, daar waren ze, in de slingeruimte. Met knijpers waren ze vastgezet rond het bovenende van een paar vaten, gevuld met een smurrie van wasdekseltjes om uit te lekken

Zelfs tijdens de vakantie kan hij de bijen niet uit z'n hoofd zetten, gezien de antwoorden die ik kreeg.

Ik

Wat een prachtig boerderijtje is dat.

antw.

Ja, maar er staat te veel boekweit in de omgeving, dat maakt de honing ongenietbaar.

Ik

Schitterend, die groene heuvels, toen we door een district reden waar beduidend meer regen viel dan in onze woonplaats.

antw.

Leuk gezicht, dat wel, maar je zult er maar bijen moeten houden; het seizoen is te kort en inwinteren kost je handen vol geld.

Sinds kort staat er ook in de achtertuin een volk en de hemel sta de energieke dwaas bij die het in z'n hoofd haalt om de speelweide, wit van de klaver, te gaan maaien.

Mocht u ooit een imker tegenkomen die nadrukkelijk stelt dat zijn vrouw hem niet begrijpt, geef hem dan gelijk. Het is namelijk de absolute waarheid! Tot welke krankzinnige tonelen het getrouwd zijn met een imker kan leiden zal u duidelijk worden bij het volgende voorval.

Afgelopen zomer schoot ik midden in de nacht pijlsnel in bed overeind en hoorde mezelf schreeuwen: „Dit wordt toch te dol, ik heb bijen geduld bij het ontbijt, de lunch en het avondeten, maar ik weiger om met ze naar bed te gaan!”

Ik was tussen m'n schouderbladen gestoken!

J. A. Zoet

Boekbespreking

„DER MAGAZINIMKER" van dr. Josef Bretschko, directeur van de Steirische Imkerschool in Graz, Oostenrijk.

Uit deze vierde, geheel herziene druk blijkt dat Bretschko niet alleen een theoreticus is, doch ook een man van de praktijk; hij was het, die de moderne imkerij in het kader van de ontwikkelingshulp introduceerde in Tunesië.

Het boek omvat 230 pagina's, ruim 100 foto's en een dozijn kleurenpagina's, alsmede vele tabellen en grafieken, die o.a. betrekking hebben op vergelijkende onderzoeken. Deze laatste betreffen diverse zaken, die ook in ons land actueel zijn en waarvan kennisname voor menigeen interessant is. Zijn tientallen kernachtige uitspraken zijn vetgedrukt weergegeven.

Het prettige is, dat Bretschko de Duitse trend volgt, nl. gebruik maakt van de Zanderkast, die met de raampjesmaat (42 x 22 cm) zeer dicht bij het Simplexraampje ligt (36 x 21 cm); van de invoering van de Langstrothkast (Schehle) neemt hij duidelijk afstand.

In navolging van dr. Farrar (USA) experimenteerde hij reeds meerdere jaren met de zgn. Flachzargenstock, waarbij populair gesproken alleen wordt gewerkt met honingkamerformaat, raampjes van 42 x 16 cm. Qua bedrijfsmethode schijnt dat diverse voordelen te bieden, waar

hij uitvoerig op ingaat. Een idee om eens over na te denken!

Een ingesteld onderzoek naar de relatie tussen de volkssterkte en het rendement van een volk toont aan, dat naarmate deze de 60.000 bijen (6 kg) overschrijdt, het rendement afneemt; hij schrijft dat toe aan een minder intensieve feromonenuitstraling van de koningin.

Aan de onderdrukking van Nosema en septikemie (bloedziekte) besteedt hij veel aandacht, waarbij wordt aangegeven welke maatregelen hij daarbij toepast. Een vergelijkend onderzoek toont aan, dat met zijn remedie de Nosema in het voorjaar tot 20% wordt teruggedrongen. Voor Nosemawerkgroepen dus onmisbare informatie!

Bretschko is een wetenschapper, die de kunst verstaat zijn theorieën aan de praktijk te toetsen en waar nuttig ook door te voeren. Voor de geïnteresseerde imker een boek, dat mede gezien de prijs een gerechtvaardigde aanschaf is.

Door DM 31.50 over te maken op postgirorekening Frankfurt/M. no. 1957.46-605 van Delta-Verlag KG, Postfach 3165, 5205 St. Augustin 3, W-Dld. wordt het u binnen enkele dagen toegezonden (opmerking „buitenland" op girokaart en enveloppe).

J. J. S.

UIT KRANT EN TIJDSCHRIFT

Er wordt in Nederland meer over de honingbij geschreven dan men in eerste instantie zou denken. Wij zijn van plan die publicaties te gaan verzamelen en systematisch in het nog in een pril stadium verkerend archief op te bergen.

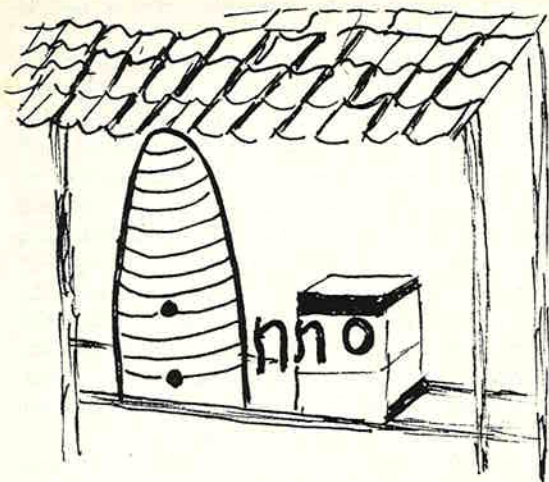
Wie helpt mee? Al is het materiaal dat u tegenkomt bijen- en imkerteknisch misschien niet altijd van hoog niveau of zelfs doorspekt met baarljke nonsens, dat hindert niet. Het Bijenhuis ziet uw „drukwerkjes" met belangstelling tegemoet. Om u een indruk te geven van het schamele bezit over het jaar 1979 volgt hier de complete lijst:

EHBO, voorpost van de dokter; juli, p. 2 - 6: Bijesteken en wespesteken (L. P. J. Peereboom). K-WARTAAL, Personeels Krant G; augustus, p. 6 - 7a: Bij blijven - De bij (H. Niemeijer). GROOT IJSSELMONDE, 15 augustus: Bijenhouden - Een veelzijdige hobby. KOPER-

MOLEN NIEUWS (Leiden), 21 augustus: Aandacht voor de honingbij (diverse artikelen). OPREGTE STEENWIJKE COURANT, 28 september: Bijen en mensen - een vriendschappelijke relatie (diverse artikelen). DE TELEGRAAF, 2 oktober: Ondanks vraatzuchtig heidehaantje is er toch nog wat honing (D. A. C. van den Hoorn). BOERDERIJ, 10 oktober, p. 111: Honing al eeuwenlang gewaardeerd. ACHTERHOEK NIEUWS, 11 oktober: Een bijenvolk is altijd bezig. ARTS EN WERELD; oktober, p. 3 - 4: Iets over het voorkomen van bijen- en wespensteken (dr. J. P. Nater en dr. F. W. Leeman). DJO (De Jonge Onderzoekers); oktober, p. 260 - 264: Bijen blijven boeien (W. Beijderwelten). HET BESTE; november, p. 128 - 138: Mijn bezige bijen (A. Long en G. Lucy). ACHTERHOEK NIEUWS, 6 december: Winterswijkse Bijenvereniging bestaat 75 jaar.

U ziet, een magere oogst. Maar dankzij uw gewaardeerde medewerking komt daar ongetwijfeld dit jaar een niet onaanzienlijke aanvulling op.

Chris Maillie

In deze **nieuwe rubriek** doen we steeds een greep uit de Groentjes van 75, 50 en 25 jaar geleden en gaan nog eens beleven wat imkers in die jaren bezig hield. Hoe zij de bijenteelt bedreven, maar ook impressies, artikelen en bestuurlijke zaken; veel komt in kort bestek aan bod.

Wij hopen dat u evenveel plezier beleeft aan deze ontdekkingsreis als de samensteller.

FEBRUARI 1905:

„Hoe ongewenst het moge zijn reeds nu in het bijenleven in te grijpen, als men voeren moet stelle men 't niet uit. Vloeibaar voedsel mag echter in geen geval worden verstrekt. Suikerdeeg is den bijen wel 't aangenaamst. Men neemt warmen honing – zorg dat hij niet kookt – en kneedt er zoo veel suiker door als mogelijk is. Den volgenden dag werkt men er nog meer suiker door en 't deeg is gereed. Bakken is gelukkig niet noodig. Warm toegedekt wordt het boven de wintertros geplaatst. Of men vult het honingglas met stukken broodsuiker, begint deze met water zoodat zij geheel doorweekt zijn maar niet in oplossing gaan, bedekt het glas met 'n stuk karton en plaatst 't daarmee omgekeerd op de raten. Trekt men het papier weg, dan zorgen de bijen wel voor de rest. Gewone korven, die dus niet van een spongat zijn voorzien, veroorzaken heel wat last als de voorraad tekort schiet. De bijen moeten op **een vel** d.i. op 'n korf die raat en honing maar geen volk bevat, worden overgejaagd. Men haalt den korf van den stal, doekt hem op en brengt hem in een verwarmd vertrek. Na een paar dagen zijn alle dieren uit hun winterslaap ontwaakt. De doek wordt weggenomen en de korf op een geheel ledigen korf (jager) gebonden. **Botst** men den **jager** eenige malen voorzichtig met den kop op den grond, dan storten alle bijen omlaag en 't valt gemakkelijk ze vervolgens in de nieuwe woning, die echter eenigszins verwarmd behoort

te zijn, over te storten. Na één of twee dagen op 'n donkere, koele plaats bewaard te zijn, kan de huif weer op den stal gebracht worden met de stille hoop, dat 'n vliegtag niet lang op zich zal laten wachten.”

De heer H. Stienstra uit Steenwijkerwold houdt een pleidooi „tot oprichting van één of meer fabrieken waar de honing en was der ijmkers zou worden verwerkt opdat een uniform produkt ontstaat van goede kwaliteit, dat sterk staat tegenover de vervelschingen die in den handel voorkomen. Het denkbeeld is ontleend aan wat we zien bij de tegenwoordig zoo bloeiende fabriekmatige boterbereiding. Ook zouden in den tijd dat de fabriek geen honing of was te verwerken heeft allerlei benodigdheden voor de deelnemers van de coöperatie kunnen worden vervaardigd en zouden de ijmkers vandaar de noodige zuivere voerhoning kunnen bekomen.”

FEBRUARI 1930:

„Het kan een zeer bijzonder jaar worden voor de Nederlandse imkers. Het Rijks Honing Contrôle Station treedt in werking en voor het eerst zal dit jaar de honing kunnen worden verkocht onder het Rijksmerk. Was voorheen elke reclame die voor het gebruik van honing werd gemaakt weinig meer dan een slag in de lucht, nu kunnen de slagen raak zijn mits een ieder die honing te verkoopen heeft zich aansluit”, aldus redakteur Joustra.

Lantaarnplaatjes.

„Wij beschikken, dank zij de welwillendheid van Dr. Minderhoud, over een keurige collectie lantaarnplaatjes. Deze collectie kan aan afdelingen worden uitgeleend tegen den prijs van f 2.— plus porto ad f 0.60.”

Eenige hoofdzaken, welke de imker moet weten wanneer hij broedafleggers maakt.

„Wanneer men in een bijenvolk dat nog niet zwermrijp is als open broed een ingelegde moerdop hangt, dan wordt de koninklijke larve **niet** verpleegd. Merkwaardig is het dat door zo'n volk de ingelegde moerdoppen **wel** worden aangenomen, de larven verzorgd en de cellen opgebouwd wanneer ze door een **koninginnerooster** van zoo'n volk zijn gescheiden. Hierop berusten bv. de Alexandermethode en ook andere methoden bij de nieuwere koninginneteelt”, aldus de heer Hootsen uit Rhenen.

Uit een hoofdbestuursvergadering.

De voorzitter deelt mede, dat door de regering een enquête zal worden ingesteld naar de omvang van nosema in ons land. Besloten wordt om de Ver. tot Beh. v. Natuurmonumenten f 50.— te geven voor de aankoop van heidegrond bij Dwingeloo.

Besloten wordt „dat verspreide leden voortaan de maximum toeslag op den suiker moeten betalen (2 ct/kg) om onbillijkheden tegenover afdelingsleden weg te nemen”.

FEBRUARI 1955:

Het Hoofdbestuur stelt aan de Algemene Vergadering voor het quotum voor 1956 als volgt vast te stellen: gewone leden f 4.—, jeugdleden f 2.— en gezinsleden f 1.50. De teruggang van het ledental en de stijging van de salarissen rechtvaardigt dit voorstel.

Tevens wordt het voorstel ingediend welke het mogelijk maakt in de zomermaanden twee nummers van het maandschrift te combineren, omdat de belangstelling voor het Groentje in deze tijd van het jaar geringer is door vakanties. Als de financiën het toelaten kunnen de vrijkomende pagina's aan een winternummer worden toegevoegd.

Er is een nieuwe film gereed gekomen, die de titel draagt: En nu . . . honing winnen (De Aalster methode). De Hoofdbestuurleden krijgen gratis de beschikking over deze film voor één vertoning in de groeps- of kringvergadering.

Internationaal Congres Kopenhagen:

Dr. Minderhoud bracht iets geheel nieuws onder de aandacht.

De rechtstreekse stuifmeelopname van de honingbij.

De bijen vertonen soms zeer bijzondere bewegingen die de Engelsers „rocking” noemen, de Amerikanen „washing board movements” en de Duitsers „Hobeln”. Minderhoud onderzocht alleen de vliegbijen die deze bewegingen maakten. Bij deze vliegbijen werd op een bepaalde plaats op de monddelen steeds een grote hoeveelheid stuifmeel gevonden, die afkomstig bleek te zijn van rode en witte klaver en andere vlinderbloemigen. Dit komt doordat bij het bevliegen van deze bloemen de helmknoppen de bij raken tussen kop en borststuk, waar de bijen zich niet kunnen poetsen. Om dit opgehoopte stuifmeel kwijt te raken maken ze de wasbordbewegingen. Het stuifmeel wordt daardoor in een bepaalde groef van de monddelen gebracht en dus rechtstreeks, zonder dat het in de korfjes of in de raat is geweest, geconsumeerd.

MAART 1905

Uit de praktijk

„Als het op gelijke sterkte brengen van de korfvolken goed is uitgevoerd, hetgeen men het beste kan bereiken door een zeer sterk volk om te zetten met één dat minder sterk is en dit weer met een zwak, dan zullen de zwermen ook beter gelijktijdig afkomen en wat dan niet op tijd wil komen kan men eenvoudig afleggen.

Het zou te uitvoerig worden om alle methoden te beschrijven waarop kunstzwermen gemaakt

worden, ik wil alleen meedelen hoe ik het altijd het liefste deed.

Wanneer de moederstok **zwermrijp** is, d.w.z. als het volk genoeg bijen heeft en ook koninginncellen die met eieren of maden bezet of zelfs al gesloten zijn, dan klopt men daarvan de helft of nog iets meer bijen af in een ledigen korf en plaatst deze minstens op een half uur afstand van den moederstok. Natuurlijk moet men zorg dragen dat de koningin er bij is. Men kan dit gemakkelijk waarnemen als men den zwerm op een zwarte doek of plank zet. De koningin kan hare eieren niet bij zich houden als ze zoo onverwachts uit hare omgeving gedreven wordt, ze laat ze vallen. Ziet men deze op den doek of plank, dan is het weer gelukt.

Nu komt nog de moeilijke tijd van het nazwermen; vroeger heb ik gezegd, dat het wenschelijk is om maar één zwerm van iedere overwinterde kolonie aan te nemen en het verdere zwermen te verhinderen, maar dit is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Het beste beviel mij de volgende handelwijze:

De tweede zwerm die afkomt vangt men in een ledigen korf, zet deze op de plaats van den moederstok en laat hem daar drie dagen staan. Den moederstok zet men 2 à 3 voet vóór den stal of standplaats. Deze verliest daardoor bijna al zijn vluchtbijen en wordt arm aan volk. De jonge koninginnen komen wel uit, maar de zwermvlust is geweken; ze worden dan ook afgemaakt. Intusschen heeft de zwerm ook zijn zwermvlust of zwermkoorts verloren. Voegt men hem nu na drie dagen weer bij den moederstok, dan zal deze bijna nooit een jongen koningin-zwerm geven.”

Tukker Jr.

Een spreuk voor bijenhouders

„Het pond honing, dat ge in den herfst afneemt van 't geen uw bijen noodig hebben, bezorgt U in 't voorjaar een tienmaal grooter verlies dan 't waard is.”

Nieuwe afdeling

„De Afdeling Noord- en Zuid-Holland is op 't einde van 1904 eene afdeling rijker geworden, namelijk NAALDWIJK e.o. Op 23 December jl werd onder leiding van het bestuur der Provinciale Afdeling een openbare vergadering te Naaldwijk belegd in tegenwoordigheid van den Directeur-Generaal van Landbouw.

De heer Glaser, die eerlang den lossen bouw besprak, deelde de uitslag mede van door hem genomen proeven in zake den invloed der bijen bij de bevruchting van perzikbomen.

De bijen bevroegen de bloemen druk en de vruchtzetting was bovenmatig rijk en verbaasde een ieder. Ook een pruimenboom in de kas deelde in deze rijke dracht. Het groote nut van bijen bij kascultuur kan niet meer ontkend worden.”

J. A. Zoet

AFDELINGSNIEUWS

AKTIVITEITEN VAN DE AFDELINGEN

Afd. Dieren:

26 maart, 20 uur, Doesburg: Propaganda-filmavond met „Wunder am Bienenstand" en „De bij hoort er bij".

29 maart, 10 uur, De Immenhof te Dieren: Propaganda-filmochtend met hetzelfde programma.

Afd. Gooiland:

11 maart, 20 uur, Kantine G. Key te Hilversum: Lezing „BIJEN EN WESPEN" door dr. H. Wiering.

8 april, 20 uur, Kantine G. Key te Hilversum: Lezing „KORFIMKEREN EN KONINGINNETEELT".

Groep Graafschap/Lijmers:

25 maart, 19.30 uur, Erve Kots te Lieveelde: Lezing „BEDRIJFSMETHODEN" door J. J. Speelziek.

Afd. Groningen en Haren-Paterswolde:

25 maart, 20 uur, café Centraal, Hoofdweg 215, Paterswolde; toegang f1,—. Lezing met dia's: „DE BUCKFAST-IMKERIJ VAN BROEDER ADAM" door groot-imker F. Schauff uit Keulen, Dld.

Afd. Haarlem e.o.:

14 maart, 20 uur, Scouting Haarlem: Lezing „ONTWIKKELINGEN IN BEDRIJFSMETHODEN" door J. J. Speelziek.

Afdeling Leiden e.o.:

28 maart: Lezing „CARNICATEELT OP SCHIERMONNIKOOG" door R. H. Geskes.

Lezing „HONING EN STUIFMEEL ONDER DE MICROSCOOP" door drs. J. D. Kerkvliet.

AFD. BUNNIK-HOUTEN

De afd. hield op 31 jan. j.l. een druk bezochte jaarvergadering in Houten. De jaarstukken werden goedgekeurd en het jaarprogramma vastgesteld. De bestuursleden mev. E. S. C. Kroes-Jasperse en de heer F. van Os werden herkozen. Daarna volgde de vertoning van de film „De bij hoort erbij" en een Duitse bijenfilm. In het nieuwe jaar werd gestart met 4 strovlechts cursussen en één beginnerscursus. In maart wordt begonnen met de cursus HONING in Utrecht, alsook de cursus KLEIN FRUIT.

AFD. DIEREN E.O.

Daar er in het voorjaar in de omgeving van Dieren geen bijenmarkten zijn heeft het bestuur van de afd. Dieren gemeend hier iets aan te moeten doen door in en rond het clubgebouw „De Immenhof" op 19 april a.s. voor het eerst een dergelijk evenement te organiseren. Op deze markt zullen ook oude ambachten worden gedemonstreerd en we verwachten een grote aanvoer van bijenvolken. Voor het beste volk wordt een wisselbeker beschikbaar gesteld. De markt wordt geopend om 10.00 uur. Volken voor de keuring dienen om 9.00 uur aanwezig te zijn. Een bewegwijzering door middel van pijlen leidt de bezoeker naar de markt. Het ligt in de bedoeling deze bijenmarkt jaarlijks te laten terugkeren, en wel steeds op de derde dinsdag in april. Tot ziens op „De Immenhof", Goudakkerstr. 46, Dieren.

G. C. J. Verhaaff, secr.

AFD. DORDRECHT

Zaterdag 19 april organiseert de 50-jarige Dordtse afdeling weer haar traditionele bijenmarkt op haar oude stekkie, het Beverwijcksplein te Dordrecht. Er is ruime, gratis parkeergelegenheid aanwezig en een goede koffientent naast de deur. We maken er weer een gezellige boel van met 16 kramen en natuurlijk als hoogtepunt de handel in bijenvolken. Het vorige jaar werden 99 volken verhandeld. Natuurlijk verwachten de Dordtse imkers op hun 41ste bijenmarkt wederom hun imkercollega's en hopen ook een groot aantal nieuwe contacten te kunnen leggen. Maak het kort, noteer 19 april voor een bezoek aan Dordt.

A. van 't Hoff, secr.

AFD. DRIEBERGEN E.O.

De afd. heeft besloten op de Bijenmarkt, die op zaterdag 12 april wordt gehouden, alleen bijenvolken te plaatsen in korven en kasten, die zijn voorzien van een duidelijke aanduiding van de eigenaar en zijn adres. Het bestuur behoudt zich het recht voor om ongemerkte bijenwoningen van de markt te weren. Wij willen op deze manier meewerken aan het bestrijden van besmettelijke bijenziekten. Er worden veel bezoekers verwacht, terwijl een ruime aanvoer van volken vrijwel zeker is. Wij zullen ons best doen het als vanouds weer gezellig te maken. Doe als de bijen en vlieg er eens uit!

P. J. Deens, secr.

AFD. APELDOORN

Op 15 januari hielden wij onze jaarvergadering, die door ruim 50 leden werd bezocht. Voor zijn 25-jarig lidmaatschap en bestuursfunctie werd aan de heer Hietkamp de verzilverde zeskantige verenigingsspel uitgereikt. Aan de heren Bolsenbroek en Polman sr., respectievelijk 60 en 65 jaar lid van de afdeling, werden sigaren overhandigd. Onze heer Hazelaar, die in een rusthuis verblijft en zelfs 75 jaar lid is, zal eveneens een attentie worden gebracht. In plaats van de heer v. Schip werd de heer Wullink in het bestuur gekozen. Uit de vergadering kwamen verder geen kandidaten, zodat de overige aftredende bestuursleden eveneens werden herkozen. Na het huishoudelijke gedeelte werden door de heer Timmermans een aantal dia's vertoond van allerlei drachtplanten, wat ons al weer deed verlangen naar het nieuwe bijenseizoen. Na een verloting werd de avond verder gevuld met bingo. Ook hiervoor waren een tafel vol prijzen beschikbaar, waarvan er vele door onze leden waren geschenken.

Onze afdeling heeft een propaganda-avond gepland op 26 maart a.s. in de schouwburg, waar twee films zullen worden vertoond, n.l. „De bij hoort erbij" en „De honingbij". Aan diverse verenigingen die zich op het terrein van de natuur bewegen zullen uitnodigingen worden verstuurd.

AFD. EPE

Onze afdeling organiseerde het afgelopen jaar een **cursus voor gevorderden** en vond de heer Lijftogt uit Utrecht bereid als leraar op te treden. De lessen vonden plaats in de Agrarische School, in de afdelingsstal en op de heide. Na de eindles op 15 sept. 1979 mochten 17 cursisten hun diploma in ontvangst nemen uit handen van de heer Duyvetter. De geslaagden zijn: A. Becker, F. Benning, J. Both, P. Brouwer, M. Brouwer-Schipper, K. Schuur, S. Stuiver, M. Westhoff, M. Lont, B. v. d. Berg, K. Boeve, Ida Gorter, mevr. de Heer, H. Hogeboom, P. School, G. Thalen en A. Thalen. Vijf van hen hielden daarna een korte inleiding voor een aandachtig gehoor over darrenteelt, imkeren op de acacia in Hongarije, enz. De heer Duyvetter vervolgde met een lezing en dia's over varroa en mijtziekte. Tenslotte werden de wisselbekers voor afdelingsleden die de beste korf en beste kast met bijen in hadden gezonden naar de 27e Epese bijenmarkt uitgereikt. Het waren R. Huiskamp voor het beste kastvolk en A. Kok voor het beste korfvolk.

De **strovlechtskursus** werd dit afgelopen seizoen weer gegeven door oud-secretaris B. J. Klein in de Agrarische School en wel aan 19 cursisten. In tien avonden maakten deze van roggestro en vlechtband 8 imposante korven en 22 siervlechtwerken klaar om gekeurd te worden op de openbare eindles door een jury bestaande uit de heren Bouw en Ottens uit Nunspeet. Het peil van het werk lag dit jaar hoog. Prijswinnaars voor de korven waren: mevr. Huiskamp, de

heer van Boven en de heer J. Mullers. Prijzen bij het siervlechtwerk werden gewonnen door: mevr. Vosselman jr., mevr. Sprokholz en mevr. Rietman. Bingo, en dia's van Australië door mevr. Bos vulden ook een deel van de avond, die werd besloten met het aanbieden door de cursisten van 19 cakes, koeken en taarten samen met een portret aan hun verheugde leraar.

W. A. Bongers, secr.

AFD. OOSTERHESSELEN E.O.

De cursus voor beginners werd op 13 okt. 1979 afgesloten met eindles en examen. Van de 19 deelnemers moesten er 2 helaas afhaken wegens drukke werkzaamheden. Aan 16 cursisten werd door de leraar, de heer Lubbers, in aanwezigheid van de heer Van der Sluis het getuigschrift uitgereikt. Het ligt in de bedoeling volgend jaar bij voldoende deelname een cursus voor gevorderden te starten. Op 10 april a.s. vindt de algemene ledenvergadering plaats. Na het zakelijke gedeelte is er een gezellig samenzijn met introducé, waarbij onder meer de nieuwe bijenfilm „De bij hoort erbij” vertoond zal worden.

J. Oudman, secr.

AFD. SNEEK E.O.

In 1979 werd door de afd. op twee plaatsen een beginnerscursus gehouden, n.l. te Sneek o.l.v. de heer C. J. Rota (Beetsterzwaag) en te Workum o.l.v. de heer B. v. d. Laan (Emmeloord). Resultaat: In Sneek

NIEUWE DEPOTS

Het verheugt ons zeer in deze rubriek melding te kunnen maken van de oprichting van 3 nieuwe depots in het land. Het is daarbij extra fijn dat het depots betreft gevestigd in die regio's waar tot nu toe geen voorzieningen in deze vorm waren n.l. in:

GRONINGEN: de heer G. Postma, Schildwolde

FRIESLAND: de heer H. Akkerman, Oldeberkoop

ZUID-LIMBURG: de heer J. Maraite, Berg en Terblijt

Wij, als team van het Bijenhuis, waarderen het zeer dat wij in het streven naar het geven van een zo groot mogelijke service al geruime tijd worden gesteund door een groot aantal depots en nu, met ingang van

het seizoen 1980 tevens door de nieuwe, hierboven vermelde depothouders.

Wij weten dat reeds vele leden de weg naar deze verkooppunten hebben gevonden en wij hopen dat binnenkort alle leden de mogelijkheden die de depots bieden volledig gaan benutten.

Het is immers niet alleen van belang dat U dicht bij huis uw materiaal kunt kopen, waardoor U reistijd en reis- of vrachtkosten bespaart, maar ook de benodigde voorlichting en informatie van een enthousiaste mede-imker wordt door bijna ieder nog meer op prijs gesteld. Wij wensen de nieuwe depothouders een goede start toe en de circa 20 reeds bestaande depots weer een heel goed seizoen 1980.

HET TEAM VAN HET BIJENHUIS

Verkoopadressen

Depot G. Hiemstra:

Noordergracht 63, Blokker, tel. 02292-1734.

Depot Zuid-Limburg:

J. Maraite, Rijksweg 4a, 6325 PE Berg en Terblijt, tel.

Depot afd. Rotterdam:

A. Bakker, Berolustlaan 49A, Rotterdam, tel. 010-183123; na tel. afspraak.

Depot afd. Assen:

J. H. Lubbers, Bosstraat 66, 9401 PV Assen, tel. 05920-17162.

Depot H. Troost:

Rollocaterweg 13, Nieuwleusen, telefoon 05296-1580.

Depot G. J. L. ten Cate:

Verzetstraat 60, Vriezenveen, telefoon 05499-3040.

Depot Enschede:

H. H. Schutte, Sportlaan 22, Enschede, tel. 053-318165; afhalen: vrijdags van 18.00 uur t/m 19.00 uur.

Depot Reggedal:

H. J. Haanen, de Hogenkamp 2, Goor, tel. 05470-5576.

Depot afd. Gorssel e.o.:

G. J. Lensink, Deventerweg 7, Gorssel, tel. 05759-1283.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle, tel. 05736-479.

Depot afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuweg 7, Epe, tel. 05780-12317.

Depot West-Betuwe:

J. W. M. v. Aalst, Walgtsenstr. 31, Varik, tel. 03445-1369. Open zat. 14.00 t/m 16.00 uur en na tel. afspraak.

Depot afd. Bunnik-Houten:

B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, tel. 03405-1742.

Depot Nunspeet:

Th. G. Veenstra, Schaepmanlaan 47, Nunspeet, tel. 03412-4037.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, Oirschot, tel. 04997-2096.

Depot Boerenbond-Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, Nijmegen, tel. 080-777793.

Depot Noord-Holland:

H. S. Homburg, Velsersduinweg 165, IJmuiden, tel. 02250-21530. Open dagelijks van 13.00-16.00 en na tel. afspraak; dondags gesloten.

Depot "Pronkhuysen" afd. Schouwen-Duiveland:

C. L. v. d. Wekken, Provincialeweg 5, 4321 SM Kerkwerve, tel. 01110-4821.

Depot Noord- & Zuid-Beveland:

C. Smits, Steenweg 23, Schoren, tel. 01102-427.

Depot Abeldoon:

Coöp. WELKOOP, Iordenseweg 57, Twello, tel. 05712-1531.

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oosterwoldseweg 47, 8421 RP Oldeberkoop, tel. 05164-439.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8, Schildwolde, tel. 05982-1455. Open dagelijks, behalve vrijdag na 12.00 uur.

kon op 28 sept. aan 18 en in Workum op 10 okt. aan 11 cursisten een diploma worden uitgereikt. Door deze gunstige uitslag besloot het bestuur in 1980 opnieuw een beginnerscursus te organiseren. T. Bajema. secr.

AFD. UGCHELEN

Na het succes van het afgelopen jaar heeft de afd. Ugchelen weer het voornemen om in samenwerking met de Rangers (de jeugdafdeling van het Wereld Natuur Fonds) een minicursus bijhouden te organiseren. De cursus waarmee de afd. Ugchelen in 1979 is gestart heeft de jeugd bijzonder aangesproken. De vereniging is hierdoor 3 jeugdleden rijker geworden, zodat daardoor reeds het idee geopperd is tot oprichting van een jeugdafdeling.

Deze cursus zal bestaan uit 3 onderdelen. Op zaterdagochtend 3 mei zal in een blokhuut in de fraaie omgeving van Berg en Bos een verhaal worden gehouden over het bijenleven met de vertoning van een diaserie, terwijl de jeugd ook kennis kan nemen van de behuizing der bijen en de gereedschappen waar-

mee de imker werkt. Op vrijdagavond 9 mei zullen de kinderen een mini-examen moeten afleggen, waarna de avond besloten wordt met 2 mooie films over het leven der bijen en de natuur. De zaterdag daaropvolgend zal de jeugd geconfronteerd worden met het praktijkgebeuren. Onder leiding van een viertal ervaren imkers zullen zij in het prachtige natuurgebied „De Weerribben" het werken in de bijenvolken kunnen aanschouwen, waarna het uitreken van een officieel Certificaat zal plaatsvinden. Nadere inlichtingen bij: G. v. d. Made, Arnhemseweg 350 B - Apeldoorn, tel. 055-773344, toestel thuis 2068.

AFD. ZUTPHEN E.O.

Op de ledenvergadering van 31 jan. j.l. werd een nieuw bestuur gekozen in de volgende samenstelling: J. Tempelmans Plat, voorz., E. de Boer, secr., H. Versteeg, penningm. Verschillende plannen voor het komende seizoen werden besproken, o.a. de reis naar het koolzaad, het realiseren van een bijenstal in Zutphen en de organisatie van de traditionele honingmarkten op 9 aug. en 4 okt. a.s.

IN MEMORIAM

Hierbij geven wij kennis van het overlijden op 24 januari 1980 van onze oud-voorzitter en erelid, de heer

Ph. van der Pol

op de leeftijd van 94 jaar.

De heer Van der Pol imkerde reeds vanaf 1920 en probeerde zijn jarenlange ervaring met de bijen over te brengen aan anderen. Toch zei hij steeds weinig van de bijen te weten, waarbij hij doelde op de geheimen van de immen, die moeilijk te ontsluiten zijn. Meer dan 25 jaar was hij voorzitter van onze afdeling.

Zijn echtgenote en kinderen betuigen wij ons medeleven met dit verlies.

Bestuur en leden
afd. Amstelland

Op 9 februari j.l. is op 78-jarige leeftijd plotseling van ons heengegaan onze beste imkervriend, de heer

Dirk Koeman.

Het is niet eenvoudig om met een enkel woord de vele verdiensten van Koeman te vermelden. Voorop staat dat hij altijd paraat was, een vriendelijk en deskundig raadgever voor zijn collega's.

Hij imkerde met Langstroth-kasten, destijds overgenomen van een eveneens groot imker, de heer P. Balk. Hij was er altijd op uit nieuwe dingen uit te proberen en reisde met zijn bijen naar de zaadtelers in West-Friesland en naar de grote drachtgebieden. Met de pen was hij tot het laatst zeer bedreven en zijn artikeltjes verschenen in verschillende maandbladen in Nederland en België. (Er zullen er nog enkele postuum verschijnen. - Red.)

Als het maar enigszins mogelijk was bezocht hij alle evenementen op imkersgebied en had door het hele land kennissen en vrienden. De laatste jaren was hij samen met de heer J. Groot en anderen enthousiast bezig met de koninginnteelt van Kaukasiërs van Romeyn. Steeds maar weer opnieuw proberen om verbeteringen aan te brengen en overal waar hij kwam had hij het fototoestel paraat. Op vergaderingen van zijn afdeling, van de groep Noord-Holland en waar dan ook in het land ontbrak hij vrijwel nooit. Bij de Koninginnteeltdag in Wageningen zien we hem nog in de voorste gelederen (Groentje, febr. 1980, p. 37).

Wij zijn Koeman veel dank verschuldigd en missen in hem een groot imkervriend. Dat hij moge rusten in vrede en dat zijn vrouw de kracht mag vinden om dit verlies te dragen.

Afd. West-Friesland
en Groep Noord-Holland

Met verslagenheid geeft het bestuur van de afdeling Leiden e.o. kennis van het overlijden op 21 december 1979 van de heer

Christiaan Gerard de Groot

op de leeftijd van 86 jaar.

In 1939 trad hij toe als lid van de afdeling en men leerde hem in de kring van Leidse imkers al spoedig kennen als een actief lid. Vele jaren maakte hij deel uit van het bestuur. Tot voor enkele jaren kon men hem bijna elk weekend treffen in de voorlichtingsstal van de afdeling in het Heempark te Leiden. Voor het vele werk dat door hem in het belang van de bijenteelt werd gedaan, in het bijzonder voor de imkers in de Leidse regio, werd hem het erelidmaatschap van de afdeling verleend.

Wij zullen hem in dankbare herinnering blijven gedanken.

Bestuur en leden
afd. Leiden e.o.

Op 22 januari 1980 is plotseling overleden ons geacht medelid, de heer

J. R. Scholte,

bijna 72 jaar oud.

Wij verliezen in hem een trouw lid.
Dat hij ruste in vrede.

Bestuur en leden
afd. Musselkanaal

SPECIALE AANBIEDING

Om U allen het seizoen 1980 te laten starten met: de **BESTE BIJENKAST** en de **BESTE KUNSTRAAT** die in Nederland gemaakt wordt, geven wij 30 dagen lang
K A D O : 10 vel GEGOTEN KUNSTRAAT, broed- of honingkamerformaat,

bij aankoop van : 1 complete Spaarkast of
1 complete Simplexkast of
1 complete Zesraamskast of
1 Bouwpakket voor een complete Spaarkast,

voorzien van de enige goede hoekverbinding:

DE HOEKVERTANDINGSKONSTRUKTIE.

Deze aktie geldt vanaf 15 maart t/m 15 april 1980.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GEOPEND iedere werkdag van 8.00 — 12.00 uur en van 13.30 — 17.30 uur.

's Zaterdags van 9.00 — 12.30 uur.

GRINTWEG 273, Postcode 6704 AP

Telefoon 08370 - 1 28 63

Geld is vaak niet het enige probleem.

Wij helpen.

Geld werpt vragen op.
Vragen over sparen, lenen, beleggen,
hypotheeken...

De ABN is ervoor om die vragen
te beantwoorden. Om u te adviseren.
Over geld net zo goed als over
verzekeringen en vakanties. Vragen
staat vrij bij de ABN. Komt u daarom
eens praten.

ABN Bank